

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De samenloop tussen het voorrecht van de onbetaalde verkoper van roerende goederen en de pandhoudende schuldeiser van de handelszaak en hun onderlinge rang

Het voorrecht van de onbetaalde verkoper

Bepaling (wettekst)

1. De onbetaalde prijs van een roerend goed is bevoorrecht op de opbrengst er van, op voorwaarde dat het door de koper niet werd vervreemd. Het feit dat de verkloop is gesloten met of zonder tijdsbepaling heeft geen belang. (art. 20, 5 Hw.)

Grondslag

2. Ingevolge de aankoop op krediet wordt het gemeenschappelijk pand der schuldeisers van de koper verrijkt met de geleverde zaak zonder dat zij door een equivalenten waarde in het vermogen van de verkoper is vervangen. Het wordt derhalve billijk geacht dat de verkoper bij voorkeur wordt betaald met de opbrengst van de verkochte zaak. (Laurent D. 29 nr. 474; Lépinos D. 2 nr. 820; De Page D. 7 nr. 211; Derycke, A.P.R. Tw. Voorrechten nr. 130, anders Martou D. 2 nr. 464.) (1)

De bevoorrechte schuldvordering (omvang en samenstelling)

3. Nauw aansluitend bij de idee die aan het bijzonder voorrecht ten grondslag ligt, wordt in ruime zin onder de bevoorrechte prijs de ganse prestatie verstaan welke de koper moet leveren om de verkochte zaak te verkrijgen (art. 1650 B.W. - R.P.D.B. tw. Priv. Mob. nr. 144).

4. De omvang van de prijs aldus opgevat, wordt bepaald door alle sommen die hun oorsprong vinden in de verplichtingen van de koper en komt overeen met de verrijking van zijn vermogen. De bevoorrechte schuldvordering wordt dan uitgedrukt in de overeengekomen prijs of het bedrag der vervangende schadevergoeding (2). (Dekkers D. 2 nr. 1527, noot 4; De Page D. 7, nr. 213.)

Volgens die opvatting zijn ook de interesten, ver-

schuldigd op de bedongen prijs, bevoorrecht daar zij het genot van het verkochte goed vertegenwoordigen en op die wijze bijdragen tot de verrijking van het vermogen van de koper (De Page l.c.; R.P.D.B. l.c.; ook Piret nr. 29).

5. Deze interpretatie is echter moeilijk in overeenstemming te brengen met het algemeen aanvaard beginsel volgens hetwelk de bepalingen van de wet van 16.12.1851 in strikte zin uitgelegd worden, daar zij afwijken van het principe der gelijkheid geldend tussen schuldeisers.

6. Over het algemeen wordt dan ook aangenomen dat slechts de overeengekomen prijs verhoogd met de bijhorende kosten doch met uitsluiting van de interesten en de vervangende schadevergoeding is bevoorrecht. (zie Martou D. 2 nr. 472; Lépinos D. 2 nr. 823; Laurent D. 29 nr. 475; Schicks D. 3 nr. 428; Derycke A.P.R. tw. Voorrechten nr. 136 en de erin aangehaalde rechtspraak.)

Toepassingsgebied

7. Het voorrecht van de betaalde verkoper is toepasselijk op iedere verkoop (3) van roerende goederen (4), lichamelijke en onlichamelijke (5). Zowel de verkoper van een handelszaak in haar geheel als van bepaalde goederen, die er werden ingebracht, kan bijgevolg het voorrecht inroepen.

8. De ganse waarde van de verkochte zaak op het tijdstip van de uitwinning maakt het voorwerp van de bevoorrechte schuldvordering uit.

De uitoefening van het voorrecht is echter onderworpen aan bepaalde voorwaarden.

9. De verkochte zaak moet nog herkenbaar zijn (8).

Deze vereiste spruit voort uit het feit dat het voorrecht van de onbetaalde verkoper gerangschikt is onder de voorrechten op bepaalde roerende goederen. (zie Derycke A.P.R. tw. Voorrechten nr. 141, 142; en aangehaalde rechtsleer en rechtspraak.)

10. Vervolgens dient de verkochte zaak zich in het vermogen van de koper te bevinden (7). (Hrb. Doornik 5.6.1952; Rev. Faill. 1952 p. 260; Scheidsrechterl. Uitspraak 13.9.1954; Jur. Anvers 1954 p. 19.)

Aan die voorwaarde zal o.m. niet voldaan zijn wanneer de koper het goed heeft voortverkocht al is het nog niet geleverd. (De Page D. 7 nr. 216; Piret nr. 32.)

Het voorrecht zou daarentegen behouden blijven wanneer de verkrijger de verkochte zaak ontvangt als deel van een juridische universaliteit, die ook de lasten omvat welke het patrimonium van de rechtsvoorganger bezwaren. Dergelijke verkrijgers zijn o.m. de erfgenamen, de algemene legatarissen en de legatarissen ten algemene titel.

Aangezien echter de handelszaak slechts een feitelijke universaliteit is gaat het voorrecht teloor wanneer de handelszaak waarin de verkochte zaak werd ingebracht wordt overgedragen. (Piret nr. 34.)

Er werd eveneens gevonnist dat het voorrecht niet overgaat op het materiaal dat de verkochte zaak moet vervangen. (Gent 14.6.57; R.W. 1957-1958 kol. 1052.)

In geval de zaak echter aan een derde is toevertrouwd zonder eigendomsoverdracht blijft het voorrecht gehandhaafd. (Piret nr. 31; De Page D. 7 nr. 216). Aldus brengt de inpandgeving van de verkochte zaak het voorrecht van de onbetaalde verkoper niet in het gedrang. Immers tot de uitwinning blijft de schuldenaar eigenaar van het pand dat zich in de handen van de pandhoudende schuldeiser ten titel van bewaargeving bevindt (art. 2079 B.W.). Het bezit van de pandhoudende schuldeiser is derhalve slechts voorlopig en begrensd door de perken van zijn pandrecht.

11. Het voorrecht vervalt eveneens wanneer de verkochte zaak onroerend wordt door inlijving of bestemming.

Desondanks kan in dit geval het voorrecht van de onbetaalde verkoper van machines, toestellen en ander bedrijfsuitrustingsmateriaal behouden blijven gedurende vijf jaar te rekenen vanaf de levering of tot de verdeling van de prijs na het onroerend beslag dat binnen de vijf jaar na de levering heeft plaats gehad.

Deze gunstregeling is onderworpen aan de voorwaarde dat binnen de vijftien dagen na de levering, een door de verkoper voor eensluidend verklaard afschrift van de al dan niet aanvaarde faktuur of van elke andere akte waaruit de verkoop blijkt, is neergelegd op de griffie van de handelsrechtbank van het arrondissement waarin de koper zijn woonplaats of bij gebrek daarvan zijn verblijfplaats heeft (8).

12. Ten slotte houdt het voorrecht op te bestaan wanneer de koper failliet wordt verklaard.

Ten gunste van de leveraars van uitrustingsgoederen aan de gefailleerde is echter hetzelfde uitzonderingsregiem voorzien als datgene waarvan zij zouden genieten wanneer de verkochte zaak onroerend is geworden.

Oorspronkelijk werden deze uitzonderingen ingevoerd met het doel de vervaardiging en de verkoop op krediet van investeringsgoederen aan te wakkeren teneinde de industriële ontwikkeling van het land te bevorderen. Door de wet van 29.7.1957 werden die regels uitgebreid tot niet industriële bedrijven met het oog op de veruiming der kredietmogelijkheden in een sektor waar een vluggere modernisering van de bedrijfsuitrusting zeer wenselijk was. (Memorie van Toelichting, Wetsontwerp van 26.4.1956; Parl. Besch. K.v.Volks. 1955-56 nr. 1.)

Deze welomschreven doelstelling wijst er op dat aan de bovenvermelde uitzonderingsregelingen in het raam

van de wet van 16.12.1851 een beperkte draagwijdte moet worden verleend.

Het konflikt

tussen het voorrecht van de onbetaalde verkoper en de pandhoudende schuldeiser der handelszaak

De samenloop

13. De in pand gegeven handelszaak is een feitelijke universaliteit samengesteld uit lichamelijke en onlichamelijke goederen. Zij wordt gerangschikt onder de onlichamelijke roerende goederen.

Het voorrecht van de onbetaalde verkoper slaat op alle roerende goederen zo lichamelijke als onlichamelijke op voorwaarde dat het verkochte goed in het vermogen van de koper is gebleven, zijn identiteit heeft behouden en niet onroerend is geworden door bestemming of inlijving, behoudens hetgeen boven gezegd werd in verband met de bedrijfsuitrusting.

De inschakeling van de verkochte zaak in de handelszaak wijzigt haar identiteit niet.

Het pand der handelszaak is een pand zonder buitenbezitstelling derwijze dat het verkochte goed ingeschakeld in de handelszaak het vermogen van de koper niet verlaat (9).

14. Het voorrecht van de pandhoudende schuldeiser der handelszaak omvat op zijn beurt het geheel van waarden die de handelszaak uitmaken. Het kan daarenboven de voorraad opgeslagen waren bevatten tot de helft van hun waarde. (art. 2 wet 25.10.1919.)

15. Het is derhalve niet uitgesloten dat er zowel samenloop ontstaat tussen het voorrecht van de schuldeiser pandhouder en de onbetaalde verkoper der handelszaak als tussen het voorrecht van de eerstgenoemde schuldeiser en de leveraar van bepaalde elementen der handelszaak.

De rangregeling

Algemene regel

16. Bij gebrek aan een bijzondere bepaling in de wet op de inpandstelling der handelszaak kan het konflikt tussen het voorrecht van de pandhoudende schuldeiser en de onbetaalde verkoper slechts opgelost worden op grond van de algemene rechtsbeginselen zoals zij zijn vastgelegd in de wet van 16.12.1851.

De principiële regel vervat in artikel 23, 1 Hw.

17. Aan de pandhoudende schuldeiser, wiens voorrecht in samenloop komt met dat van de onbetaalde verkoper, wordt krachtens art. 23, 1 Hw. voorrang verleend, indien het nog verschuldigd zijn van de prijs hem onbekend was bij de ontvangst van de in pand gegeven zaak.

Concreet betekent dit dat de onbetaalde verkoper de schuldeiser pandhouder der handelszaak in rang zou voorafgaan op voorwaarde dat laatstgenoemde, bij de levering van de verkochte zaak of op het tijdstip van de inschrijving van het pand (10), al naar gelang de levering al dan niet aan de inpandstelling is voorafgegaan, ervan op de hoogte was dat de prijs niet werd betaald.

18. De toepassing van deze regel echter stuit in hoofdzaak op de volgende moeilijkheden (11).

Het eerste bezwaar is gesteund op de stelling dat de

wetgever in 1851 slechts de rang kon bepalen van het voorrecht van de pandhouder volgens de toen geldende wetten, met name het pand op een lichamelijk roerend goed, duidelijk geïndividualiseerd en waarvan het werkelijk bezit is overgedragen aan de schuldeiser, en niet het pand op een universaliteit waarvan de kredietverlener slechts op een symbolische wijze in het bezit werd gesteld.

Aldus achtte men het, bij de uitwerking van de wet van 16.12.1851, uitgesloten dat de pandhouder in samenloop zou komen met de verhuurder, wiens voorrecht slaat op alle zaken die het verhuurde goed stofferen⁽¹²⁾. De vereiste buitenbezitstelling van de huurder-pandgever had noodzakelijkerwijze tot gevolg dat het goed aan het voorrecht van de verhuurder ont-snapte. (Rb. Brus. 21.2.1935; Pasic. 1936, III, 127.)

De tweede moeilijkheid schuilt in het feit dat volgens de algemene rechtsleer de bepalingen van artikel 23 Hw. in nauw verband worden gebracht met de leer over het bezit.

De wetgever zou aan het voorrecht van de pandhouder dezelfde rechtsbescherming verlenen als aan de bezitter te goeder trouw van lichamelijk roerende goederen. (Lépinos, D. 2 nr. 1010; Laurent D. 29 nr. 529; De Page D. 7 nr. 321 A.)

Welnu zelfs in de veronderstelling dat de schuldeiser pandhouder der handelszaak het in pand gegeven goed werkelijk bezit krachtens artikel 8 van de wet van 25.10.1919 (gewijzigd door het K.B. nr. 282 dd. 30.3.1936) kan hij de bescherming van artikel 2279 B.W. niet inroepen daar het voorwerp van zijn pand een onlichamelijk goed is.

Aangezien anderzijds de bepalingen van de wet van 16.12.1851 in een enge zin worden uitgelegd, kan het toepassingsgebied van het artikel 23, 1 Hw., op grond van deze opvatting althans, niet uitgebreid worden tot de rangregeling van het voorrecht van de pandhoudende schuldeiser der handelszaak. (zie Van Ginderachter nr. 422.)

19. Geen van beide argumenten is ons inziens geldig.

Vooreerst gaat men ten onrechte uit van de wet van 16.12.1851 om na te gaan of het artikel 23, 1 Hw. ook toepasselijk is op de rangregeling van het voorrecht van de pandhoudende schuldeiser der handelszaak. De wetgever heeft op 25.10.1919 een zakelijke zekerheid ingesteld welke kan gelijk gesteld worden met het pand (Brus., 2.2.1938; Pasic. 1938, II, 126) onder dezelfde benaming (art. 1).

Bij gebrek aan een bijzondere rangregeling moet derhalve aangenomen worden dat de wetgever de rang van het voorrecht van de pandhoudende schuldeiser der handelszaak heeft willen onderwerpen aan de desbetreffende algemene regelen vervat in de wet van 16.12.1851.

Het wil ons bovendien voorkomen dat, onafgezien het beperkte toepassingsgebied, de bepalingen van art. 23, 1 Hw. niet kunnen herleid worden tot een loutere toepassing van de bezitsregel vervat in art. 2279 B.W.

Het onderscheid tussen beide artikelen is gelegen in de betekenis die aan de term «goede trouw» wordt gegeven.

De feitelijke heerschappij van de bezitter wordt slechts door de wet beschermd, indien hij in de mening verkeert het goed verkregen te hebben van de werkelijke eigenaar. (De Page D. 5 nr. 1056 tot 1058; Dekkers D. 1 nr. 943; Kluyskens D. 5 nr. 66.) Deze vereiste ligt niet vervat in art. 2279 B.W. doch in art. 1141 B.W. waarmee het eerstgenoemd artikel steeds in verband wordt gebracht. (zie De Page D. 5 nr. 1056.)

«Indien de zaak die men zich achtereenvolgens ver-

bonden heeft te geven of te leveren aan twee personen, een zuiver roerende zaak is, heeft degene van beiden, die in het werkelijk bezit ervan gesteld is, de voorkeur en blijft hij eigenaar ervan, ook al is zijn titel van latere datum, mits althans het bezit te goeder trouw is.»

De eisen, welke hier aan de goede trouw worden gesteld, hebben betrekking op de heerschappij van de vervreemder over de zaak die overgedragen wordt. Hij is te goeder trouw, die meent het goed verkregen te hebben van de rechtmatige eigenaar.

Indien de gunstige rang van de pandhoudende schuldeiser in het gemeen recht uitsluitend het gevolg zou zijn van het bezit der in pand gegeven zaak, kan zijn goede trouw slechts in het gedrang komen indien hij bij de aanvaarding van het pand wist dat de pandgever niet de eigenaar ervan was.

Welnu in geval van verkoop wordt het eigendomsrecht op het verkochte goed overgedragen door de loutere wilsovereenstemming der partijen (art. 1583 B.W.)⁽¹³⁾. De kwestie of de prijs reeds is betaald komt hier niet in aanmerking.

Aldus zou de pandhoudende schuldeiser, bezitter te goeder trouw, steeds bij voorrang op de onbetaalde verkoper zijn voorrecht kunnen inroepen, ongeacht het feit dat hij op het ogenblik van de ontvangst van het goed op de hoogte was van het nog verschuldigd zijn van de prijs, wat strijdig zou zijn met de tekst van art. 23, 1 Hw.

Het artikel 2279 B.W. blijkt derhalve een ontoereikende grondslag voor de rangregeling tussen het voorrecht van de pandhouder en de onbetaalde verkoper zoals is bepaald in art. 23, 1 Hw. De beperking als zou art. 23, 1 Hw. slechts toepasselijk zijn op het pand met buitenbezitstelling verliest meteen elke ernstige motivering.

20. De in artikel 23, 1 Hw. vereiste goede trouw spruit daarentegen voort uit de respectieve grondslag van beide voorrechten aan de ene kant en de eisen der billijkheid aan de andere kant.

Het behoort tot de essentie van het pand dat de zaak welke het voorwerp ervan uitmaakt wordt onttrokken aan het gemeenschappelijke pand van de schuldeisers, en aan de pandhouder, benevens een recht van voorrang, ook een zakelijk recht wordt verschaft bij wijze van zekerheid.

De onbetaalde verkoper daarentegen put zijn voorrecht in een minder krachtige rechtsgrond (zie nr. 2).

Volgens het adagium «Nemo alterius damno locupletari potest» dient het voorrecht van de pandhouder nochtans te wijken in de gevallen waarin de pandhouder bij het ontvangen van het goed ervan op de hoogte was dat de prijs nog niet was betaald.

21. Deze dubbele norm waarop de rangregeling voorzien in art. 23, 1 Hw. berust, laat toe er een algemene draagwijdte aan te verlenen zodat zij onverminderd kan gelden voor ieder geval van samenloop tussen de onbetaalde verkoper en de pandhoudende schuldeiser met inbegrip van de pandhouder der handelszaak.

In de rechtsleer wordt de opvatting omtrent de rangregeling van het voorrecht van de pandhoudende schuldeiser overeenkomstig art. 23, 1 Hw. bijgetreden. (Piret nr. 45; Fréd. D. 2 nr. 58⁽¹⁴⁾; Cambron nr. 167-168.)

In de algemene rangschikking van de voorrechten op roerende goederen opgesteld door Prof. Derycke geniet de pandhoudende schuldeiser der handelszaak een betere rang dan de onbetaalde verkoper. (Derycke, A.P.R. tw. Voorrechten, nr. 258; zie ook De Page D. 7 nr. 329; Kluyskens D. 6 nr. 147.)

De nederlegging ter griffie overeenkomstig artikel 20, 5 Hw. als geldige bekendmaking aan de pandhoudende schuldeiser der handelszaak?

22. De door de wet gestelde voorwaarde dat de pandhouder moet kennis hebben van het feit dat de prijs nog niet is betaald, is een feitenkwestie. De verkoper die beweert voorrang te hebben zal derhalve met alle middelen mogen bewijzen dat de pandhouder op het ogenblik van de inpandgeving of bij de levering wist dat de prijs nog niet was betaald. (De Page D. 7 nr. 321-D-a; Derycke A.P.R. tw. Voorrechten nr. 249.)

In de praktijk zal de onbetaalde verkoper veiligheids-halve nagaan of de handelszaak van zijn cliënt niet met een pandrecht is bezwaard en de begunstigde pandhouder tijdig op de hoogte brengen van het nog verschuldigd blijven van de prijs.

In het algemeen beschikt de verkoper echter over geen enkel doeltreffend middel om het onbetaald blijven van de prijs van het verkochte goed bekend te maken aan de eventuele schuldeisers die pas na de levering een pandrecht bekomen op de handelszaak van hun schuldenaar. Slechts ten gunste van een bepaalde categorie verkopers, met name de leveranciers van machines, toestellen, gereedschap en andere bedrijfsuitrustingsgoederen is door de wet een vorm van openbaarmaking voorzien ten einde hun voorrecht te laten voortbestaan ingeval van onroerendwording of faillissement ⁽¹⁵⁾.

Er kan echter ernstig aan getwijfeld worden of de nederlegging ter griffie kan gelden als een doelmatige vorm van bekendmaking aan de pandhoudende schuldeiser der handelszaak overeenkomstig art. 23, 1 Hw.

Binnen het kader van de wet van 16.12.1851 moeten de bepalingen van artikel 20, 5 Hw. in enge zin worden uitgelegd. Daarenboven is de draagwijdte van dit artikel beperkt zowel door de omschrijving der goederen waarop het toepasselijk is, als door het wel omschreven beoogde doel.

Deze twijfel wordt verhoogd bij het onderzoek van de formaliteiten waarop de verkoper is aangewezen om de rang van zijn voorrecht te beschermen ten overstaan van de pandhoudende schuldeiser der handelszaak.

23. De wijze waarop artikel 20, 5 Hw. de vereiste openbaarheid verwezenlijkt is immers zeer gebrekkig. Zo wordt in het genoemd artikel de nederlegging ter griffie van de faktuur of een gelijkwaardig document slechts geëist binnen de vijftien dagen na de levering terwijl de pandhouder reeds dient op de hoogte te zijn van het onbetaald blijven van de prijs op het tijdstip van de levering. De kennismaking van de niet betaling van de prijs op een latere datum beïnvloedt de rangregeling niet. (Derycke A.P.R. tw. Voorrechten nr. 249; De Page D. 7 nr. 157.) Daarenboven omvat de openbaarmaking alleen de inzage van het nedergelegde stuk. Op grond daarvan bekomt men echter geen inlichtingen betreffende het tijdstip waarop de levering is geschied ⁽¹⁸⁾. Artikel 20, 5° Hw. (zie ook art. 546 van de wet op het faillissement) bepaalt anderzijds uitdrukkelijk dat de levering wordt bewezen door de boeken van de verkoper behoudens tegenbewijs.

De onbetaalde verkoper zou bijgevolg de nederlegging ter griffie slechts op een doelmatige wijze kunnen aanwenden tegenover de pandhoudende schuldeiser der handelszaak ingeval zij heeft plaats gehad vóór de inpandstelling.

24. Niettemin strekt de door de wet ingestelde vorm van bekendmaking van het voorrecht van de onbetaalde verkoper ertoe de schuldeisers over de vermogenstoe-

stand van de koper in te lichten. De algemene regel volgens dewelke het voorrecht van de verkoper vervalt in geval van faillissement belet dat de andere schuldeisers van de koper hun roerende zekerheden op grond waarvan zij krediet hebben toegestaan zien tenietgaan wegens het bestaan van een verborgen voorrecht wat zou schaden aan de normale handelsbetrekkingen. Indien op deze regel, om redenen van economische aard, een uitzondering werd gemaakt ten gunste van de industrie van bedrijfsuitrustingsgoederen, was het aangewezen dat de andere schuldeisers over het behoud van het voorrecht zouden ingelicht zijn opdat zij de risico's zouden kunnen kennen ingeval zij aan de koper krediet zouden verlenen. (zie voorbereidende besprekingen wet 18.4.1851, Pasin. 1851, p. 139-140.)

Om een gelijkaardige reden is de openbaarmaking van het voorrecht van de onbetaalde verkoper vereist ingeval de zaak onroerend was geworden door bestemming of inlijving. De hypotheaire schuldeiser kan immers op de opbrengst van de verkochte zaak aanspraak maken daar het door de bestemming of de inlijving het regime volgt der onroerende goederen. Als dusdanig is het ook onderworpen aan de hypotheaire publiciteit. Er diende dan ook een vorm van bekendmaking voorzien te worden om de rechthebbende schuldeisers op de opbrengst van het onroerend goed te beschermen. (Lépine D. 2 nr. 838; Martou D. 2 nr. 484; Laurent D. 29 nr. 489; De Page D. 7 nr. 220 en vlg.; Fréd. D. 7 nr. 418.)

De draagwijdte van de bekendmaking door de inschrijving op de griffie van de rechtbank van koophandel is bijgevolg algemeen; zij reikt tot alle schuldeisers met inbegrip van de pandhouder der handelszaak. Derhalve is men geneigd naar analogie met de hiervoor aangehaalde gevallen te besluiten dat de pandhoudende schuldeiser niet langer zijn goede trouw kan doen aanvaarden wanneer op het tijdstip der inpandgeving aan de formaliteit ter griffie is voldaan.

25. Nochtans indien de nederlegging ter griffie van de rechtbank van koophandel van de al dan niet aanvaarde factuur of enige andere akte waaruit de verkoop blijkt ontegensprekelijk een vorm van openbaarmaking is, heeft zij niet voor gevolg dat de schuldeisers wettelijk worden vermoed het nog verschuldigd zijn van de prijs te kennen (anders Fréd. D. 2 nr. 58; 't Kint et Godin Ann. Dr. et Sc. Pol. 1962 p. 215-226).

Uit de tekst van de wet ⁽¹⁷⁾ en de bedoeling van de wetgever kan alleen worden afgeleid dat de schuldeisers die o.m. op grond van de aanwezigheid van de geleverde zaak aan de koper krediet hebben verleend wegens persoonlijke nalatigheid het voorrecht van de verkoper, ondanks de onroerendwording of de in failliet verklaring, niet kunnen betwisten.

Volgens het Arrest van het Hof van Verbreking dd. 22.9.1938 (Pasic. 1938, p. 290) ⁽¹⁸⁾ ontslaat de formaliteit voorzien in artikel 20, 5° Hw. de verkoper niet van de bijgaande verplichting de rang van zijn voorrecht te beveiligen (zie ook Luik 18.13.1900, Pas. 1901, II, 59; Rb. Gent, 24.1.1940 T.N. 1941, 56; Hrb. Gent, 11.4.1936, Jur. Com. Fl. 1936, 23).

Het aangehaalde arrest behandelt het conflict tussen de onbetaalde verkoper en de verhuurder. Het Hof van Cassatie oordeelde dat de beschikkingen vervat in artikel 20, 5° Hw. er slechts toe strekken aan de verkoper een voorrecht te verschaffen dat anders zou teniet gegaan zijn hetzij door de onroerendwording van machines en toestellen hetzij door het faillissement van de debiteur. Het Hof laat opmerken dat noch de tekst,

noch de geest van de wet toelaten te veronderstellen dat de welwillendheid van de wetgever ten overstaan van de verkoper van de machines, in verband met de overschrijving, verder zou reiken dan het behoud van het voorrecht, en de verkoper niet ontslaan de vormvereisten na te leven met het oog op het behoud van zijn rang.

Deze verplichting sluit ons inziens het bestaan van een wettelijk vermoeden waardoor men geacht is op de hoogte te zijn van het voorrecht uit.

26. Dit gezegd kan de goede trouw van de pandhoudende schuldeiser slechts in het gedrang komen indien voor hem een verplichting zou bestaan de beschikbare inlichtingen in te winnen op de griffie van de rechtbank van koophandel, bij zover dat hij op onrechtstreekse wijze zou mogen geacht worden kennis te hebben van het voorrecht van de onbetaalde verkoper.

De uitdrukkelijke voorwaarde van zijn goede trouw luidt immers dat hij geen kennis heeft van het bestaan van voormeld voorrecht (art. 23 Hw.).

27. Een dergelijke verplichting is noch uitdrukkelijk in de wet voorzien noch wordt hem onrechtstreeks opgelegd (anders: L. Léger, Rev. de la Banque 1945, p. 328) door het voordeel dat hij zou kunnen halen uit de kennis van het voortbestaan van het voorrecht van de verkoper.

Aangezien het voorrecht van de pandhouder in principe dat van de onbetaalde verkoper in rang voorafgaat hoeft de eerstgenoemde zich niet te bekommeren over het al dan niet voortbestaan van het voorrecht van de verkoper in geval van faillissement (19).

28. Strikt genomen kan derhalve de bekendmaking van het voorrecht van de onbetaalde verkoper overeenkomstig art. 20, 5° Hw. niet als afdoende bewijs gelden om aan te tonen dat de pandhoudende schuldeiser overeenkomstig art. 23, 1 Hw. op de hoogte was van het nog verschuldigd zijn van de prijs zelfs niet in de gevallen waarin de levering van de verkochte zaak aan de inpandgeving is voorafgegaan. In elk geval afzonderlijk zal dienen uitgemaakt te worden dat de pandhoudende schuldeiser der handelszaak ter griffie van de rechtbank van koophandel om inzage heeft verzocht van het nedergelegde afschrift van de akte waaruit de verkoop blijkt of op enige andere wijze kennis had van het nog verschuldigd zijn van de prijs op het tijdstip dat de zaak in de inpandgegeven handelszaak werd gebracht.

29. De praktische gevolgen welke hieruit voortspruiten verschillen naar gelang de verkoop heeft plaats gehad vóór of na de inschrijving van het pand op het hypotheekkantoor van het arrondissement waar de handelszaak is gevestigd.

30. De inbreng van een bepaald goed in een handelszaak die reeds aan een andere schuldeiser werd in pand gegeven brengt mee dat de waarborg van de laatstgenoemde onverhoopt wordt verhoogd met de waarde van de verkochte zaak ten koste van de verkoper op termijn voor wie bedoeld goed billijkheids-halve tot zekerheid zou moeten strekken.

De leveraar kan zich echter bezwaarlijk over deze toestand beklagen.

Immers, door de inschrijving op het hypotheekkantoor van het arrondissement waar de handelszaak van zijn cliënt is gevestigd, is het pand der handelszaak openbaar geworden. De verkoper beschikt derhalve over

de vereiste inlichtingen om overeenkomstig artikel 23, 1 Hw. de zekerheid, welke hem onder de vorm van een voorrecht wordt verstrekt tegenover de pandhoudende schuldeiser der handelszaak te beveiligen door hem tijdig op de hoogte te brengen van het onbetaald blijven van de prijs.

31. In het tegenovergestelde geval echter wordt het voorrecht van de pandhoudende schuldeiser der handelszaak ten opzichte van de verkoper van machines en ander bedrijfsuitrustingsmateriaal (20) uitermate begunstigd, althans wanneer men uitgaat van de principiële voorrang, die de eerstgenoemde geniet en op grond waarvan hij zich zou kunnen veroorloven een louter passieve houding aan te nemen tegenover eventueel bestaande financieringen op het ogenblik van de inpandstelling. De interpretatie van de goede trouw van de pandhouder in strikte zin zou immers voor gevolg hebben dat hij zich steeds bij voorrang zou kunnen laten betalen met de opbrengst van goederen die door leveraars werden gefinancierd, daar laatstgenoemden in de praktische onmogelijkheid verkeren, bij gebreke aan de doelmatige bekendmaking van hun voorrecht door de nederlegging ter griffie, alle kredietinstellingen, aan wie de handelszaak van hun cliënt zou kunnen in pand gegeven worden, in te lichten.

32. Het onrechtmatig voordeel dat de pandhoudende schuldeiser der handelszaak uit een dergelijke toestand zou halen komt op een nog treffender wijze aan het licht wanneer men in aanmerking neemt dat de kredietverlener, in de praktijk, omwille van de aard van de aangeboden zakelijke waarborg, genoot wordt de financieel-economische toestand van zijn cliënt vooraf te onderzoeken.

De handelszaak die het voorwerp van het pand uitmaakt is immers een economische entiteit (21) waarvan de waarde schommelt onder de invloed van het gevoerde bedrijfsbeleid, de economische toestand in het algemeen en in die bepaalde bedrijfstak in het bijzonder.

Ook de wetgever blijkt de mening te zijn toegedaan dat het voorwerp van het pand van een bijzondere aard is vermits hij het nodig oordeelde te bepalen dat de handelszaak slechts kan in pand gegeven worden aan gespecialiseerde bedrijven als banken en kredietinstellingen die daartoe door de regering werden gemachtigd (art. 7 wet 25.10.1919) (22).

Voor de kredietverlener komt het er vooral op aan uit te maken welke de actuele waarde is van de bestanddelen der handelszaak en of deze waarde in de toekomst zal behouden blijven of verhogen.

Een der belangrijkste bestanddelen van die financieel-economische analyse, waartoe de inpandstelling der handelszaak uiteraard aanleiding geeft, betreft de kosten welke de activa van de onderneming bezwaren. Onder deze kosten ressorteren voornamelijk de lopende financieringen zodat men mag aannemen dat, zelfs in de gevallen waar een diepgaand onderzoek van de boekhoudkundige bescheiden van de kredietnemer niet nodig wordt geacht of onmogelijk zou zijn, het aangegeven is de desbetreffende inlichtingen in te winnen op de griffie van de bevoegde handelsrechtbank bij wijze van summier informatie.

Uit het voorafgaande blijkt dat het beeld van de louter passief blijvende kredietverlener, waarvan boven sprake, irreëel is. Banken en kredietinstellingen die, overeenkomstig artikel zeven van de wet van 25.10.1919 gemachtigd zijn handelszaken in pand te nemen, mogen bijgevolg in feite vermoed worden de lopende financieringen van bedrijfsuitrustingsmateriaal op het ogen-

blik van de in pandstelling te kennen, vooral wanneer er openbaarheid is verleend door de nederlegging ter griffie van de vereiste bescheiden overeenkomstig de voorschriften van artikel 20, 5° Hw.

De pandhoudende schuldeiser der handelszaak zou derhalve voordeel halen uit zijn eventuele nalatigheid als gespecialiseerde instelling indien, bij de beoordeeling van zijn goede trouw, geen rekening wordt gehouden met de door hem normaal te volgen werkwijze; terwijl de onbetaalde verkoper, door de nederlegging ter griffie, praktisch alle hem beschikbare middelen heeft uitgeput om zijn voorrecht bekend te maken.

33. Deze billijkheidsoverwegingen brengen er ons toe te besluiten dat de prioriteit van de onbetaalde verkoper zou moeten erkend worden in de gevallen waar een eensluidend afschrift van de al dan niet aanvaarde faktuur of van elke andere akte waaruit de verkoop blijkt is neergelegd ter griffie van de handelsrechtbank van het arrondissement waar de koper zijn woon- of verblijfplaats heeft, wanneer de verkoop heeft plaats gehad vóór de in pandstelling der handelszaak.

In de andere gevallen berust op de leveraar de verplichting de ingeschreven pandhoudende schuldeisers der handelszaak van zijn cliënt vóór de levering te verwittigen dat de prijs niet contant werd betaald.

MAURITS LAMBRECHTS
Lid van de Juridische Afdeling
der N.V. Kredietbank.

(1) Volgens deze auteur zou de verkoper een zakelijk recht hebben op de verkochte zaak zolang de prijs niet is betaald. Stelling strijdig met art. 1583 B.W. (eigendomsoverdracht door de loutere wilsovereenstemming der partijen).

(2) Wat betreft de schadevergoeding verschuldigd wegens het teniet gaan of de beschadiging van het goed waarop het voorrecht slaat, zie art. 10 Hw.

(3) Het voorrecht is niet van toepassing op overeenkomsten, die slechts een zekere analogie vertonen met de verkoop (R.P.D. B. tw. Priv. Mob. nr. 143) zoals de ruiling; Martou D. 2 nr. 467 - De Page D. 7 nr. 212).

(4) Met uitzondering van schepen (wet 28.11.1928).

(5) Betwijfeld door Laurent. Volgens deze auteur slaat het voorrecht uitsluitend op lichamelijke roerende goederen (D. 29 nr. 474).

(6) Onder voorbehoud van de toepassing van art. 10 Hw. Het recht van terugvordering vereist daarentegen dat het goed zich in dezelfde toestand bevindt als bij de levering. (art. 20, 5° al. 5). Deze vereiste wordt niet gesteld voor het behoud van het voorrecht (Schicks D. 3 nr. 428 met verwijzingen).

(7) Volgens een bepaalde rechtsleer wordt hier de bescherming van het bezit bedoeld overeenkomstig art. 2279. De meeste auteurs echter nemen aan dat de term « bezit » in de bijzondere betekenis van behoren tot het patrimonium van de schuldenaar moet worden verstaan. (Zie J. Van Den Bergh - A.P.R. Tw. Koop (Afbetalingsovereenkomsten) nr. 288 en de aangehaalde rechtsleer voor beide opvattingen).

(8) Dit geval van verlies van het voorrecht valt buiten het kader van ons onderwerp daar de handelszaak die in pand wordt gegeven evenmin onroerende goederen kan bevatten. Het wordt hier volledigheidshalve vermeld omdat de vorm van bekendmaking voor het behoud van het voorrecht op machines en bedrijfsuitrusting verder van belang zal blijken te zijn bij de bespreking van de rangregeling.

(9) Anders - Prof. Fréd. t. II nr. 58 - commentaar zie verder.

(10) Tegenover derden heeft het pand slechts rechtsgevolg vanaf de bekendmaking door de inschrijving in de daartoe bestemde registers op het hypotheekkantoor van het gerechtelijk arrondissement waarin de handelszaak is gevestigd.

(11) Wij nemen aan dat de zekerheid ingesteld door de wet van 25.10.1919 geen hypotheek is op een roerend goed.

Indien het in de bedoeling lag krachtens deze wet een hypotheek in het leven te roepen welke enige gelijkenis vertoont met de scheepshypotheek zou dit uitdrukkelijk door de wetgever zijn bepaald. (Brus. 2.11.1938, Pasie. II, 126 - Brussel 21.6.1962, Cass. 29.5.1964, R.W. 1965 kol. 137). Artikel één van de wet van 25.10.1919 luidt daarentegen: « De handelszaak kan onder de bij de wet gestelde voorwaarden in pand worden gegeven ». Deze benaming is bovendien geen nieuwheid ingevoerd door de wetgever. Zij vindt haar oorsprong in het levende recht.

De Franse wet van 17.3.1909 die ongetwijfeld voor de Belgische wetgever tot voorbeeld strekte was op haar beurt slechts een

verbetering van vroegere wetten die aan een in het rechtsleven ontstane vorm van in pandgeving van handelszaken een wettelijke reglementering gaven.

Kenmerkend voor het feit dat de in pandstelling der handelszaak traditioneel als een pand werd aanzien is de Franse wet van 1.3.1898 die art. 2075 C.c. wijzigde om een einde te stellen aan de rechtsonzekerheid ontstaan nadat door de rechtspraak de geldigheid werd erkend de handelszaak zijnde een onlichamelijk roerend goed in pand te geven zonder inbezittelling mits naleving van de vormvoorschriften bepaald voor de in pandstelling van onlichamelijke roerende goederen (Zie Cohen: Traité théorique et pratique des fonds de commerce D. 1, nr. 1 en vlg. en D. 2 nr. 904).

Het gewijzigde art. 2075 C.c. luidde: « Tout nantissement d'un fonds de commerce devra à peine de nullité vis à vis des tiers être inscrit sur un registre tenu au greffe du Tribunal dans le ressort duquel le fonds est exploité ».

Het wil ons daarenboven voorkomen dat de rangregeling tussen het voorrecht van de onbetaalde verkoper en de pandhoudende schuldeiser der handelszaak de lege lata niet zonder ernstige bezwaren kan opgelost worden naar analogie met de hypothecaire schuldeiser op grond van de gelijkenis die beide zekerheden vertonen of van identiteit der beweegredenen (zie Caenepel, noot onder Cass. 29.5.1964 R.W. 1965 kol. 205).

Ons inziens kan art. 20, 5° Hw., dat in dat geval noodgedwongen zijn toepassing zou moeten vinden, zonder tussenkomst van de wetgever niet uitgebreid worden tot andere gevallen.

Wat de mogelijkheid tot samenloop betreft rijst er trouwens geen probleem ingeval de onbetaalde verkoper in conflict komt met de pandhoudende schuldeiser der handelszaak, beide voorrechten blijven gehandhaafd. Aan de andere kant beoogt dit artikel geen rangregeling tussen bevoorrechte schuldeisers.

Daarentegen kan naar onze bescheiden mening op grond van art. 23 Hw. en de daarin vereiste goede trouw vanwege de pandhoudende schuldeiser een met de billijkheid overeenstemmende rangregeling tussen de hier besproken schuldeisers worden bepaald zoals verder moge blijken.

(12) Onder stofferende goederen, worden alle zaken verstaan die in of op het verhuurde onroerend goed werden geplaatst overeenkomstig zijn bestemming (De Page t. 7 nr. 152).

(13) Terloops weze hier aangestipt dat het verschil tussen de rangregeling volgens art. 23 al. 1 en al. 2 Hw evenmin kan uitgelegd worden op grond van art. 2279 B.W.

(14) De argumentatie die door Prof. Fréd. wordt aangevoerd is echter niet overtuigend. De verkoper zou zijn voorrecht verliezen door de in pandstelling der handelszaak die ingevolge de door de wet gecreëerde fictie de buitenbezittelling van de debiteur tot gevolg heeft. Onder het begrip bezit dient echter ten aanzien van de verkoper te worden verstaan: het zich bevinden in het vermogen van de debiteur. Daarenboven zou het tenietgaan van het voorrecht van de verkoper een rangregeling uitsluiten (zie 't Kint et Godin - Ann. de Droit et Sc. Pol. 1962, p. 220).

(15) Volledigheidshalve dient wel opgemerkt dat de bedrijfsuitrusting het belangrijkste bestanddeel van het pand uitmaakt. Krachtens art. 2 der wet van 25.10.1919 omvat het pand der handelszaak de goederen in voorraad in geval dit is overeengekomen en blijft het voorrecht steeds beperkt tot de helft van hun waarde.

(16) Omwille van de niet buitenbezittelling kent de pandhoudende schuldeiser der handelszaak het tijdstip van de levering niet rechtstreeks.

De aanvaarding van de factuur houdt slechts de erkenning in van de levering indien de factuur bevestigt dat het bedrag door de koper verschuldigd is « voor verkoop en levering van hetgeen volgt ». (Zie Cloquet, A.P.R. tw. Faktuur nr. 478).

De aanvaarding der factuur is zelfs geen noodzakelijke vereiste voor een geldige nederlegging ter griffie overeenkomstig art. 20, 5° Hw.

(17) De teksten van de wet (art. 20, 5° Hw. en art. 546 van de wet op het faillissement of art. 1 en 2 wet van 29.7.1957) luiden: « In dit geval en voor deze voorwerpen blijft het voorrecht ... bestaan. Het is nochtans geldig ».

(18) Deze beslissing is te verklaren door een dubbele reden: 1° art. 23 Hw. legt deze verplichting op aan alle verkopers; 2° art. 20, 5° Hw. bepaalt dat de verkoopakte slechts binnen de vijftien dagen na de levering dient te worden overgeschreven (aldus een vonnis Rb. Gent 24.1.1940 T.N. 1941, p. 58).

(19) Terloops weze er hier aan herinnerd dat de in pand gegeven handelszaak geen onroerende goederen bevat zodat het tweede geval waarin het voorrecht van de onbetaalde verkoper kan behouden blijven, t.w. wanneer de roerende voorwerpen onroerend zijn geworden door bestemming, hier buiten beschouwing kan gelaten worden.

(20) Wat de goederen in voorraad betreft heeft de wetgever het pand beperkt tot de helft van hun waarde (art. 2 wet van 25.10.1919). Aldus heeft de wetgever de belangen van alle andere schuldeisers en in het bijzonder die van de verkoper op termijn willen beschermen (Cambron nr. 57 - Renauld, Dr. et Sc. Pol. 1951, nr. 46).

(21) De handelszaak kan beschouwd worden als de reïficatie van de onderneming.

(22) Hiermede zou men verhinderen dat kredietverleners van verdacht allood, woekeraars of anderen, waarvan de medewerking niet gewenst is, gebruik zouden kunnen maken van de door de wet gecreëerde kredietmogelijkheden. (Memorie van Toelichting - Kamer van Volksvertegenwoordigers 5.12.1913 - Parl. Besch. nr. 28).

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 2 september 1965.

Voorzitter: M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever: M. Polet.

Procureur-generaal: M. Hayot de Termicourt.

Advocaat: Mr. Faurès.

Werkrechtersraad. — Sententie. — Beknopte samenvatting van eis en verdediging. — Mondelinge conclusies.

Nu uit het zittingsblad blijkt dat de partijen mondelinge conclusies hebben genomen en in hun uitleg werden gehoord, dient de bestreden sententie te worden vernietigd, aangezien ze de uiteenzetting, zelfs op beknopte wijze, niet bevat van de grieven door appellante tegen de beroepen sententie ingebracht, noch die trouwens van de door geïntimeerde aangehaalde verweermiddelen.

N.V. Pinnock-Europe t./ Herkens.

Gelet op de bestreden sententie, op 13 juni 1963 gegeven door de Werkrechtersraad van beroep te Luik, kamer voor bedienden;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 77, 123 van de wet van 9 juli 1926 op de werkrechtersraden, en 97 van de Grondwet,

doordat, in strijd met wat is voorgeschreven door de artikelen 77 en 123, de bestreden sententie, die de beroepen sententie bevestigt voor zover deze het tussen de partijen bestaande bediendecontract in het na-deel van eiseres verbroken had verklaard, en deze laatste veroordeeld had een som van 250.000 frank als schadevergoeding te betalen, de beknopte samenvatting niet bevat van de eis en van de verdediging, en inzonderheid de grieven door eiseres ingeroepen tot staving van haar beroep ingesteld tegen de beslissing van de eerste rechters, noch de verweermiddelen door de tegenpartij tegen die grieven aangehaald;

Overwegende dat, volgens artikel 77 van de wet van 9 juli 1926 op de werkrechtersraden, dat krachtens artikel 123 van dezelfde wet toepasselijk is op de sententies van beroep, de beslissing de beknopte samenvatting van de eis en van de verdediging moet bevatten;

Overwegende dat blijkt uit het zittingsblad van deze zaak, behandeld op 9 mei 1963, dat de partijen mondelinge conclusies hebben genomen en dat zij in hun uitleg gehoord werden;

Overwegende dat de bestreden sententie de uiteenzetting, zelfs op beknopte wijze, niet bevat, van de grieven door eiseres tegen de beroepen sententie ingebracht, noch die trouwens van de door verweerder aangehaalde verweermiddelen;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen:

Vernietigt de bestreden sententie;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt eiser in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Werkrechtersraad van beroep te Namen, kamer voor bedienden.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 26 november 1965.

Voorzitter: M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever: M. Wauters.

Procureur-generaal: M. Hayot de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Van Rijn en Demeur.

1. Verzekeringen. — Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen. — Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar. — Wanneer kan de schorsing of ontbinding van de overeenkomst aan de benadeelde tegengeworpen worden.

2. Cassatie. — Taak van het Hof. — Een gekritiseerd motief vervangen.

3. Cassatie. — Middel tegen materiële vergissing.

1. Het eigen recht tegen de verzekeraar, uit art. 6 van de wet van 1 juli 1956 ten voordele van de benadeelde persoon ontstaan, is weliswaar afhankelijk van het bestaan van verzekering op het ogenblik van het ongeval, en de verzekeraar, tegen wie de benadeelde persoon zijn rechtstreekse vordering instelt, kan hem tegenwerpen dat de ingeroepen overeenkomst geschorst of ontbonden werd vóór dat het ongeval plaats vond, maar hij kan dit slechts doen op voorwaarde dat die schorsing of ontbinding tot stand kwam hetzij met akkoord van de verzekerde, hetzij ingevolge een rechterlijke beslissing.

2. Als het bestreden vonnis zijn dispositief doet steunen op een door de voorziening gekritiseerd motief, kan het Hof van Cassatie een rechtsmotief verstrekken dat het dispositief rechtvaardigt.

3. Het cassatiemiddel tegen een vonnis wegens een vergissing die louter materieel blijkt te zijn, mist feitelijke grondslag.

N.V. Securitas t./ Lambrechts.

Gelet op de bestreden vonnissen, op 5 juni en 20 november 1964 in laatste aanleg gewezen door de Rechtbank van koophandel te Antwerpen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 11, 13, 26 van de wet van 1 juli 1956 op de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen, 1 van het koninklijk besluit van 22 december 1956 dat de invoeging van de wet vaststelt, 1, 27 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen en, voor zoveel als nodig 1102, 1134, 1184, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het eerst bestreden vonnis eiseres veroordeelt tot betaling van 18.571 frank met de vergoedende intresten vanaf 14 maart 1962 tot 13 december 1963, de gerechtelijke intresten sedertdien en de kosten, om de reden « dat de verbreking der verzekeringsovereenkomst met ingang van 28 januari 1963 (materiële vergissing voor 1962) niet kan tegengesteld worden aan de schadelijde derde, dat artikel 13 van de wet van 1 juli 1956 op de verplichte aansprakelijkheidsverzekering bepaalt dat de beëindiging van de verzekeringsovereenkomst aan een benadeelde derde slechts kan worden tegengesteld ten aanzien van ongevallen die plaats vinden zestien dagen na kennisgeving door de verzekeraar aan het overheidsorgaan, bevoegd om dergelijke betekening in ontvangst te nemen; ... dat echter dergelijk overheidsorgaan nog niet opgericht

werd, zodat de verzekeraar het einde van de overeenkomst voorlopig niet tegenover de benadeelde derde kan opwerpen...»,

terwijl het eigen recht tegen de verzekeraar, door artikel 6 van de wet van 1 juli 1956 ingevoerd ten voordele van de schadelijgende, afhankelijk is van het bestaan van een verzekering op het ogenblik van het ongeval en de verzekeraar tegen wie de schadelijgende zijn rechtstreekse vordering uitoefent aan deze laatste nuttig kan tegenwerpen dat het door hem ingeroepen contract geschorst of verbroken werd vóór dat het ongeval zich voordeed, onder het enig voorbehoud dat, wanneer artikel 13 van gezegde wet in werking zal treden — voorwaarde die in huidige zaak niet vervuld is — de door deze tekst bepaalde formaliteiten en termijnen zullen dienen geëerbiedigd te worden,

zodat het eerste bestreden vonnis en als gevolg daarvan het tweede, dat slechts materiële vergissingen van het eerste rectifieert, door de verbreking van de verzekeringsovereenkomst en dus haar niet bestaan vanaf een datum waarop het ongeval is gevolgd, vast te stellen en niettemin te beslissen dat eiseres tot verzekeringsdekking gehouden was, de in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden :

Overwegende dat het bestreden vonnis van 5 juni 1964, na vastgesteld te hebben dat het verkeersongeval waarvan verweerder het slachtoffer is geweest en voor de gevolgen waarvan hij eiseres als verzekeraarster van de bestuurder van de aanrijdende wagen gedagvaard heeft, op 14 maart 1962 plaats vond, en dat de verzekeringsovereenkomst door eiseres verbroken werd met ingang van 28 januari 1963 (materiële vergissing voor 28 februari 1962), beslist dat die verbreking van de verzekeringsovereenkomst niet kan tegengesteld worden aan de schadelijgende derde;

Overwegende dat bovengemeld vonnis deze beslissing steunt op de reden «dat artikel 13 van de wet van 1 juli 1956 op de verplichte aansprakelijkheidsverzekering bepaalt dat de beëindiging van de verzekeringsovereenkomst aan een benadeelde derde slechts kan worden tegengesteld ten aanzien van ongevallen die plaats vinden zestien dagen na kennisgeving door de verzekeraar aan het overheidsorgaan, bevoegd om dergelijke betekening in ontvangst te nemen; dat echter dergelijk overheidsorgaan nog niet opgericht werd, zodat de verzekeraar het einde van de overeenkomst voorlopig niet tegenover de benadeelde derde kan opwerpen »;

Overwegende dat het middel betoogt dat dit motief de beslissing niet verantwoordt, daar, enerzijds, het vonnis vaststelt dat de overeenkomst verbroken werd vóór de datum van het ongeval en daar, anderzijds, het niet vervullen van de door artikel 13 voorgeschreven formaliteiten aan eiseres niet kan worden verweten, vermits dit artikel nog niet in werking is getreden;

Overwegende dat het eigen recht tegen de verzekeraar, uit artikel 6 van de wet van 1 juli 1956 ten voordele van de benadeelde persoon ontstaan weliswaar afhankelijk is van het bestaan van een verzekering op het ogenblik van het ongeval; dat de verzekeraar, tegen wie de benadeelde persoon zijn rechtstreekse vordering instelt, hem kan tegenwerpen dat de ingeroepen overeenkomst geschorst of ontbonden werd voordat het ongeval plaats vond; dat hij dit echter slechts kan doen op voorwaarde dat die schorsing of ontbinding tot stand kwam hetzij met akkoord van de verzekerde, hetzij ingevolge een rechterlijke beslissing;

Overwegende dat noch uit het bestreden vonnis, noch uit andere aan het Hof regelmatig overgelegde stuk-

ken blijkt en door eiseres evenmin aangevoerd wordt, dat deze voorwaarde ten deze vervuld is;

Dat daaruit volgt dat, zelfs indien het aangevochten motief de beslissing niet zou verantwoorden, deze laatste wettelijk gerechtvaardigd zou blijven;

Dat het middel, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het eerste bestreden vonnis eiseres tot betaling van 18.571 frank met de vergoedende intresten vanaf 14 maart 1962 tot 13 december 1963, de gerechtelijke intresten sedertdien, en de kosten veroordeelt om de reden, enerzijds, «dat de verbreking van de verzekeringsovereenkomst met ingang van 28 januari 1963 niet kan tegengesteld worden aan de schadelijgende derde...», hetgeen impliceert dat de verzekeringsovereenkomst na het ongeval, dat op 14 maart 1962 plaats vond, verbroken werd, en, anderzijds, «dat artikel 13 van de wet van 1 juli 1956 op de verplichte aansprakelijkheidsverzekering aan de benadeelde derde slechts kan worden tegengesteld ten aanzien van ongevallen die plaatsvinden zestien dagen na kennisgeving door de verzekeraar aan het overheidsorgaan, bevoegd om dergelijke betekening in ontvangst te nemen; ... dat echter dergelijk overheidsorgaan nog niet opgericht werd, zodat de verzekeraar het einde van de overeenkomst voorlopig niet tegenover de benadeelde derde kan opwerpen...», hetgeen impliceert dat in de opvatting van de rechter de verzekeringsovereenkomst vóór het ongeval werd verbroken,

terwijl deze overwegingen tegenstrijdig, minstens dubbelzinnig zijn, in zoverre zij niet toelaten te weten welke datum, hetzij de 28e februari 1962, hetzij de 28e januari 1963, door de rechter als datum van verbreking van de overeenkomst wordt beschouwd, en deze tegenstrijdigheid, minstens dubbelzinnigheid van het eerst bestreden vonnis, die niet door het vonnis van 20 november 1964 werd opgeklaard, het Hof niet toelaat zijn toezicht over de wettelijkheid van de getroffen beslissing uit te oefenen, waaruit schending door het eerst bestreden vonnis waarvan de vernietiging die van het vonnis van 20 november 1964 ten gevolge heeft, van de in het middel aangehaalde wetsbepalingen volgt :

Overwegende dat zowel uit de bewijsvoering van het eerste bestreden vonnis als uit de procedurestukken waarnaar het verwijst duidelijk blijkt, dat dit vonnis de datum van 28 januari 1963 louter door een materiële vergissing heeft vermeld in plaats van 28 februari 1962;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiseres in de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 15 maart 1965.

Voorzitter: M. Belpaire
Raadsheer-verslaggever: M. de Vreese.
Advocaat-generaal: M. Dumon.

Tekeningen en modellen.

1. Nabootsing van een natuurprodukt. — Creatie niet uitgesloten.
2. Creatie. — Kan het gevolg zijn van technische middelen.
3. Creatie. — Mogelijk voor werken die niet zuiver kunst zijn.

1. *Het opzet van eiser, dat erin bestaat een natuurprodukt (marmer) zo getrouw mogelijk na te bootsen, sluit niet uit dat hij door de bijzondere getrouwheid van zijn nabootsing erin kan geslaagd zijn zijn produkten (tegels) de door de wet voor de bescherming van tekeningen en modellen vereiste nieuwigheid en eigenaardigheid te geven.*
2. *Een technische vervolmaking van een eigen fabricagegeheim, aangewend tot het bekomen van een bepaald resultaat, kan het gevolg zijn van een intellectuele inspanning en sluit de door het K.B. van 29 januari 1935 bedoelde nieuwigheid en eigenaardigheid niet uit; deze kunnen het gevolg zijn van het aanwenden van technische middelen.*
3. *Door het K.B. van 29 januari 1935 worden niet uitsluitend de nijverheidstekeningen en -modellen bedoeld die zuiver kunstwerken zijn, maar ook de technische werken.*

N.V. Cimar t/

Vandromme, Maertens, Delft en N.V. Granimar.

Gelet op het bestreden arrest, op 30 juni 1964 gewezen door het Hof van beroep te Brussel, als rechtscollege na verwijzing;

Gelet op het arrest van het Hof van 2 december 1963;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1, 22 en 23 van de wet van 22 maart 1886 op het auteursrecht van 1 van het koninklijk besluit nr. 91 van 29 januari 1935 houdende regeling van de maatregelen betreffende de bescherming van de nijverheidstekeningen- en modellen, bekrachtigd door de wet van 4 mei 1936,

doordat het bestreden arrest, na geconstateerd te hebben dat de tegels van eiseres opvallende kenmerken vertonen, namelijk door een opgedreven natuur nabootsing en door kenmerkende adering, beslist dat de verdachten het auteursrecht van eiseres niet hebben geschonden, om reden dat de bekomen kenmerken het gevolg zijn, niet van een intellectuele inspanning of van een bepaalde gedachtenassociatie, maar wel van het op punt stellen van techniek en fabricagemethode met het doel op de meest getrouwe wijze natuurmarmer na te bootsen, om reden dat de stylisering van deze natuurnabootsing niet voldoende bewezen is en om reden dat de getuigenissen hoofdzakelijk de nadruk leggen op het aan eiseres eigen fabricageprocédé en de daaruit voortspruitende hoedanigheden, terwijl, *eerste onderdeel*, voor zover de uit het fabricageprocédé van eiseres voortspruitende hoedanigheden niet alleen technische hoedanigheden zijn, zoals weerstand aan sleet, maar ook het uitzicht van de tegel betreffen, deze hoedanigheden door de ingeroepen wetgeving op de auteursrechten en op de tekeningen en modellen beschermd kunnen worden,

terwijl stylisering, hetzij in de zin van systematische

afwijking van de natuur, hetzij in de zin van het bekomen van een kunstwaarde, niet vereist is opdat het kenmerkend uitzicht van een produkt gezegde bescherming kunnen genieten,

terwijl, waar de technische opzoekingen van eiseres, volgens de constataties van het arrest, er niet alleen naar streefden aan de tegels bepaalde technische hoedanigheden te geven, maar ook aan de tegels een kenmerkend uitzicht te geven door opgedreven natuur nabootsing, het aldus verkregen kenmerkend uitzicht de vrucht is van een intellectuele inspanning en van een bepaalde gedachtenassociatie welke voormelde bescherming geniet,

terwijl, *tweede onderdeel*, het tegenstrijdig is, enerzijds te constateren dat het kenmerkend uitzicht van de tegels van eiseres verkregen werd door opzoekingen met het doel de natuur zo getrouw mogelijk na te bootsen, en anderzijds, te beslissen dat de eigenaardigheid van de tegels van eiseres geen scheppend karakter vertoont en niet de vrucht is van een intellectuele inspanning in de zin van de ingeroepen wetgeving op de auteursrechten en op de tekeningen en modellen, welke tegenstrijdigheid in de motivering van het arrest een schending van artikel 97 van de Grondwet uitmaakt:

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat het arrest beslist dat de beweerde nagebootste marmertegels de door het koninklijk besluit nr. 91 van 29 januari 1935 vereiste kenmerken van eigenaardigheid niet vertonen, en dat derhalve de bestanddelen van het misdrijf, omschreven in artikel 22 van de wet van 22 maart 1886, niet voorhanden zijn;

Overwegende dat het opzet van eiseres, dat erin bestaat het natuurlijke marmer zo getrouw mogelijk na te bootsen, niet uitsluit dat zij door de bijzondere getrouwheid van haar nabootsing erin geslaagd kan zijn haar tegels de nieuwigheid en de eigenaardigheid te geven welke door voormelde wetsbepaling vereist worden;

Overwegende dat dit principe door het arrest niet in twijfel getrokken wordt, maar dat de rechter onderzoekt of de bedoelde nabootsing van de tegels ten deze de vereiste nieuwigheid en eigenaardigheid vertoont;

Overwegende dat de rechter de eigenaardigheid uitsluit op grond van de volgende overwegingen: enerzijds, dat het uitzicht, het voorkomen of de vorm van de door eiseres vervaardigde tegels niet het gevolg zijn van een « intellectuele inspanning », maar wel van « de aanwending van technische vervolmaking van een eigen fabricagegeheim dank zij een speciale kneedmachine », anderzijds, dat « de bekomen kenmerken er niet op neerkomen aan de... marmertegels een eigen geaard uitzicht te geven », « afgestemd op persoonlijke interpretatie van natuurmarmer of op een bepaalde artisanale vormgeving ervan, doch er naar streven, door technische middelen er toe te komen, dat in de gefabriceerde tegels op de meest natuurgetrouwe wijze natuurmarmer zou worden nagebootst »;

Overwegende dat deze redenen het dispositief niet wettelijk rechtvaardigen;

Overwegende immers, enerzijds, dat een « technische vervolmaking van een eigen fabricagegeheim », aangewend tot het bekomen van een bepaald resultaat, het gevolg kan zijn van een intellectuele inspanning en de nieuwigheid en de eigenaardigheid, door het koninklijk besluit van 29 januari 1935 bedoeld, niet uitsluit;

Dat, anderzijds, door dit besluit niet uitsluitend de nijverheidstekeningen en -modellen bedoeld worden

die zuivere kunstwerken zijn, maar ook de technische werken;

Dat derhalve geenszins de « persoonlijke interpretatie van natuurmarmer » of een « bepaalde artisanale vormgeving » vereist worden, maar wel de eigenaardigheid en de nieuwigheid die het gevolg kunnen zijn van het aanwenden van technische middelen;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders in de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 4 oktober 1965.

Voorzitter : M. van Beirs.
Raadsheer-verslaggever : M. Trousse.
Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Militie. — Dienstweigering op grond van gewetensbezwaren. — Waarde der voorgelegde bewijzen. — Soevereine beoordeling.

De wet van 3 juni 1964 houdende het statuut van de dienstweigeraars op grond van gewetensbezwaren heeft geen bijzonder bewijsmiddel opgelegd, zodat de door haar ingestelde rechtsmachten de waarde van de hun voorgelegde bewijzen op soevereine wijze beoordelen.

Draye

Gelet op de beslissing, op 10 juli 1965 gewezen door de raad van beroep in zake dienstweigering op grond van gewetensbezwaren;

Over het middel hieruit afgeleid dat de bestreden beslissing althans gedeeltelijk berust op de persoonlijke verklaringen en geschriften van de vader van de eiser terwijl het mogelijk is dat deze niet de juiste weergave zijn van wat laatstgenoemde denkt en wil :

Overwegende dat de wet van 3 juni 1964 houdende het statuut van de dienstweigeraars op grond van gewetensbezwaren geen bijzonder bewijsmiddel heeft opgelegd, zodat de door haar ingestelde rechtsmachten de waarde van de hun voorgelegde bewijzen op soevereine wijze beoordelen;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Overwegende voor het overige dat de voorziening alleen feitelijke gegevens inroept waarvan de beoordeling niet tot de bevoegdheid van het Hof behoort;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 3 juni 1965

Voorzitter : M. Moureau.
Raadsleden : M. Coyette en Mevr. Ciselet.
Substituut-auditeur-generaal : M. Boland.
Advokaat : Mr. Hanotian.

Gemeentepersoneel. — Tuchtregeling. — Rechtpleging. — Rechten van de verdediging.

In tuchtzaken moet de betichte de gelegenheid gekregen hebben zijn verweer doelmatig voor te dragen.

Aan die verplichting is niet voldaan wanneer de oproeping om voor de gemeenteraad te verschijnen alleen maar vermeldt dat de betrokken ambtenaar wordt opgeroepen « om te worden gehoord in verband met de feiten die hem ten laste worden gelegd », zonder dat deze oproeping het onderwerp van de verschijning nader aangeeft, en wanneer geen dossier is aangelegd aan de hand waarvan de betrokken ambtenaar zijn verweer had kunnen voorbereiden en zich eventueel had kunnen laten bijstaan; bovendien blijkt het proces-verbaal van verhoor, behalve met bepaalde feiten, ook andere, vrij vaag geformuleerde, te bevatten en heeft verzoeker om verhoor van getuigen verzocht en ook bepaalde attesten aan de Gemeenteraad niet kunnen overleggen.

Sovet t./ Gemeente Yvoir.

Arrest nr. 11.288.

Overwegende dat het in het verzoekschrift bedoelde besluit niet bij geheime stemming is vastgesteld; dat de gemeenteraad het de 4e maart daarop, bij geheime stemming, eenparig heeft « bekrachtigd »; dat van laatstgenoemd besluit geen kennis aan verzoeker blijkt te zijn gegeven; dat het tweede besluit moet worden geacht, als bestreden handeling, in de plaats van het eerste te zijn gekomen;

Overwegende dat verzoeker, die kantonmier-fonteinier-grafmaker bij het gemeentebestuur van Yvoir is, op 9 februari 1963 verzocht wordt de 11e van dezelfde maand voor de gemeenteraad van Yvoir te verschijnen om te worden gehoord over de hem ten laste gelegde feiten in verband met zijn dienst; dat hij op die datum verschenen is; dat de gemeenteraad het bestreden besluit in de volgende bewoordingen heeft vastgesteld :

« Gelet op het proces-verbaal van verhoor van de » Hr. E. Sovet, kantonmier-fonteinier-grafmaker,
» besluit :

» Artikel 1. De tegen de Hr. Sovet uitgesproken schorsing wordt, als clementiemaatregel, maar op 15 dagen » gesteld met ingang van 12 februari 1963.

» Artikel 2. De betrokkene moet blijk van goede wil » geven, anders zal de gemeenteraad strengere maatregelen treffen »;

Overwegende dat het proces-verbaal van verhoor een aantal aan verzoeker gerichte verwijten vermeldt in verband met de waterdistributie, de verwarming van de scholen, de wegen, de begraafplaats, niet gewettigde afwezigheid, laster, onbetamelijke houding jegens het gemeentepersoneel, niet-betaling van zijn waterverbruik; dat het een résumé geeft van hetgeen verzoeker daarop geantwoord heeft;

Overwegende dat verzoeker tegen die beslissing middelen aanvoert die in wezen als volgt zijn samen te vatten : de tegen hem aangehouden feiten bestaan niet (1° van het verzoekschrift); de rechten van de verdediging zijn geschonden (2° tot 10° van het verzoek-

schrift); de aangevallen handeling is niet gemotiveerd (11° tot 14° van het verzoekschrift);

Overwegende dat de tegenpartij beweert, dat verzoeker heel wat verwijten werden gemaakt vooraleer het college ertoe besloot hem voor de gemeenteraad te doen verschijnen; dat zij verschillende grieven opsomt en wijst op het geduld en de zachtmoedigheid die de gemeenteraad tegenover verzoeker heeft betoond; dat zij toegeeft, dat geen dossier tegen hem was aangelegd;

Overwegende dat verzoeker op 9 februari 1963 verzocht werd de 11e van dezelfde maand voor de gemeenteraad te verschijnen « om te worden gehoord in verband met de feiten die hem ten laste worden gelegd »; dat de oproeping het onderwerp van de verschijning niet nader aangeeft; dat geen dossier is aangelegd aan de hand waarvan verzoeker zijn verweer had kunnen voorbereiden en zich eventueel had kunnen laten bijstaan;

Overwegende dat het proces-verbaal van verhoor behalve welbepaalde feiten ook andere, vrij vaag geformuleerde blijkt te bevatten; dat het uitwijst dat verzoeker over sommige feiten uitleg heeft verstrekt; dat deze, zonder te worden tegengesproken, betoogt, dat hij om verhoor van getuigen had verzocht ten einde zijn beweringen te bewijzen; dat hij de Raad van State sommige, daartoe strekkende attesten overlegt die hij de gemeenteraad niet heeft kunnen onderwerpen omdat hij niet wist welke feiten hem ten laste zouden worden gelegd;

Overwegende dat, al bepaalt artikel 130bis van de gemeentewet alleen dat in tuchtzaken de bedienden vooraf worden gehoord, deze toch ook de gelegenheid moeten gekregen hebben hun verweer doelmatig voor te dragen; dat hier aan die verplichting niet is voldaan; dat het beroep gegrond is.

Besluit :

Artikel 1. — Het besluit van 11 februari waarbij de gemeenteraad van Yvoir verzoeker, als tuchtstraf, voor vijftien dagen schorst, is vernietigd.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

Kamer van inbeschuldigingstelling.
9 september 1965.

Voorzitter : M. Schuermans.

Raadsheren : M.M. Screvens en de Smedt.

O.M. : M. Van Honsté, Substituut Procureur Generaal.

Abnormalen en krankzinnigen. — Wet 1 juli 1964. — Internering. — Geen onmiddellijke tenuitvoerlegging.

Sinds het inwerkingtreden van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en gewoontemisdadigers kan de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de internering niet meer worden gelast.

O.M. t./ V... E...

Gehoord het verslag gedaan aan de Kamer van inbeschuldigingstelling door de Heer Van Honsté, Substituut van de Heer Procureur Generaal, en gezien zijn geschreven en ondertekend aanzoek alsook al de stukken van het proces met het bovengezegd bevel overgemaakt

alles ter tafel gelegd, het bovengezegd aanzoek luidende als volgt :

Rekwisitorium.

De Procureur-generaal bij het Hof van beroep te Brussel,

Gezien de stukken van het onderzoek ten laste van :
V... E...

beticht van : te Mechelen, zelfde kanton, tussen 1 oktober 1963 en 9 mei 1964 :

meermaals in het openbaar de zeden te hebben geschonden door handelingen die de eerbaarheid kwetsen;

Gezien de beschikking gewezen bij verstek op 12 maart 1965 door de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen die, na te hebben vastgesteld dat betichte de hoger omschreven feiten heeft gepleegd, uit dien hoofde zijn onmiddellijke internering beveelt en hem veroordeelt tot de kosten belopende 1.575 fr.;

Gezien het beroep aangetekend tegen deze beschikking op 13 maart 1965 door de h. Procureur des Konings te Mechelen;

Aangezien dit beroep ontvankelijk is;

Aangezien de feiten die de voormelde betichting uitmaken wanbedrijf worden genoemd ingevolge artikel 385 van het Strafwetboek;

Aangezien het vaststaat dat betichte de feiten hem ten laste gelegd heeft gepleegd;

Aangezien het vaststaat dat betichte op het ogenblik van de feiten in een ernstige staat van geestesstoornis september 1891; alsook de wetsbepalingen aangehaald verkeerde en thans nog verkeert, die hem tot het controleren van zijn daden ongeschikt maakte en thans nog maakt; dat de bescherming van de maatschappij zijn internering vergt;

Aangezien de beslissingen van de strafrechten slechts uitvoerbaar zijn nadat zij kracht van gewijsde hebben, tenzij van dit principe mag worden afgeweken ingevolge een uitdrukkelijke wettekst die de rechter toelaat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de beslissing te gelasten;

Aangezien het artikel 7 van de wet van 9 april 1930 op de bescherming van de maatschappij uitdrukkelijk het gelasten van de onmiddellijke internering toeliet;

Aangezien de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en gewoontemisdadigers die de voormelde wet van 9 april 1930 heeft vervangen, deze mogelijkheid niet meer voorziet;

Aangezien hieruit lijkt te moeten worden afgeleid dat, sinds het inwerkingtreden van de wet van 1 juli 1964 de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de internering niet meer kan worden gelast (zie nochtans contra J. Matthys - Eb en vloed om de wet tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen - R.W. 1964-1965 - kol. 136 - nr. 41);

Gezien artikelen 1, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 28 en 31 van de wet van 1 juli 1964, 11, 12, 13, 24, 31 tot 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935;

Vordert het Hof, Kamer van inbeschuldigingstelling, uitspraak doende in openbare zitting,

— het beroep te ontvangen en het gegrond te verklaren;

— de beschikking waartegen beroep te niet te doen doch enkel in zoverre zij de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bevolen internering heeft gelast;

— de beschikking waartegen beroep te bevestigen in zoverre zij de internering van betichte beveelt en hem tot de kosten veroordeelt;

— te zeggen dat deze internering zal plaats grijpen in een inrichting aan te wijzen door de bevoegde commissie tot bescherming van de maatschappij.

Brussel, 17 mei 1965.

Voor de Procureur-generaal,
(g) Van Honsté.

Gezien het bericht van de aangetekende brieven toe-

gezonden aan betichte en aan zijn raadsman d.d. 10 augustus 1965;

Overwegende dat betichte noch zijn raadsman verschijnen;

Gezien de wetsbepalingen van het strafvorderingswetboek nopens de inbeschuldigingstellingen, en beslissende gelijkvormiglijk, het Hof, Kamer van inbeschuldigingstelling, na beraadslaging, geeft akte aan het openbaar Ministerie van zijn aanzoek,

de beweegredenen ervan aannemende en door de wettelijke bepalingen erin aangeduid, alsook artikel 186 van het wetboek van strafvordering,

uitspraak doende in openbare zitting;

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond;

Doet de beschikking waartegen beroep te niet enkel in zoverre zij de onmiddellijke teruitvoerlegging van de bevolen internering heeft gelast;

Bevestigt de beschikking waartegen beroep in zoverre zij de internering van betichte beveelt en hem tot de kosten veroordeelt;

Zegt dat deze internering zal plaats grijpen in een inrichting aan te wijzen door de bevoegde commissie tot bescherming van de maatschappij.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 18 mei 1965.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Le Fèvre de Ten Hove en Moerenhout.

Openbaar Ministerie : M. Vandermeersch.

Advocaten : Mrs. Lietaer, Bulckaert en Lercangée.

1. **Vrijwillige tussenkomst in hoger beroep. — Ontvankelijkheid. — Beperking.**
 2. **Faillissement. — Rechtbank van Koophandel. — Bevoegdheid. — Betwistingen over schuldvorderingen en hun accessoria.**
 3. **Art. 448 faillissementswet. — Nietigheid van hypothecaire inschrijvingen. — Bedrieglijke benadeling van andere schuldeisers vereist.**
 4. **Onroerend beslag. — Nietigheid van vervreemdingen of hypotheekstellingen (Art. 27 wet van 15 augustus 1854). — Geen absolute nietigheid. — Betekenis.**
1. *Vrijwillige tussenkomst hangende het hoger beroep, is ontvankelijk wanneer het bestreden vonnis de rechten van de tussenkomende partij schaadt. Zij moet echter een louter bewarend karakter behouden en kan er niet toe strekken eigen rechten te doen erkennen die niet aan het oordeel van de eerste rechter werden onderworpen.*
 2. *Wanneer de rechtbank van koophandel beslist over de opneming van een schuldvordering in het passief van een faillissement, is zij ook bevoegd om kennis te nemen van een betwisting van een accessorium van de schuldvordering, zoals de geldigheid van een tot zekerheid van de schuldvordering genomen hypothecaire inschrijving.*
 3. *Het feit dat een belangrijke schuldeiser een zekerheid zoekt, zelfs grotendeels voor de uitbetaling van oude schuldvorderingen, vooraleer hetzij nieuwe leveringen te doen, hetzij een onmiddellijke invordering te verdagen, levert niet het bewijs dat hij handelde, zoals het artikel 448 van de faillissementswet het vereist, om de andere schuldeisers te benadelen. De in die omstandigheden genomen hypothecaire inschrijving is geldig.*
 4. *De nietigheid waarvan sprake in art. 27 van de wet*

van 15 augustus 1854, is niets anders dan een niet-tegenstelbaarheid van de vervreemding of van de hypotheekstelling aan de personen, die de wet heeft willen beschermen.

Mr. Lietaer q.q. t./ N.V. Etablissements Clement d'Elia en Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Gezien de stukken o.m. de expeditie van het aan-gevochten vonnis verleend door de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk in dato 30-5-1963;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar tijd en vorm;

Ontvankelijkheid van de tussenkomst van de R.M.Z. :

Overwegende dat de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid hangende het beroep vrijwillig in zake tussenkomt;

Overwegende dat het bestreden vonnis de rechten van de R.M.Z. schaadt vermits de bevolen opneming van geïntimeerde N.V. Clément d'Elia voor één miljoen in het hypothecair passief van het faillissement voor gevolg moet hebben dat de opbrengst van de verkoop van het onroerend goed volledig zal opgestreken worden door de ingeschreven schuldeisers en dat de schuld-vordering van de R.M.Z., voor het grootste deel althans, onbetaald zal blijven; dat de tussenkomst van de R.M.Z. dan ook ontvankelijk is (art. 466 en 474 W.B.R.);

Overwegende echter dat deze tussenkomst een louter bewarend karakter moet behouden; dat de tussenkomst slechts ontvankelijk is in de maat waarin het Hof ten gevolge van het devolutief karakter van het beroep kennis neemt van de vóór de eerste rechter gestelde vorderingen; dat het aldus aan de R.M.Z. toegelaten is de door de curator genomen stelling te verdedigen als dat de schuldvordering van geïntimeerde voor het geheel in het gewoon passief moet opgenomen worden om de reden dat de genomen hypothecaire inschrijving absoluut nietig is; dat het integendeel aan de R.M.Z. niet toegelaten is de erkenning van eigen rechten ten aanzien van deze hypothecaire inschrijving op te vorderen en op grond ervan te vragen dat de hypothecaire inschrijving tegenover haar persoonlijk nietig, niet bestaande of niet tegenstelbaar verklaard wordt;

Bevoegdheid van de Handelsrechtbank :

Overwegende dat de onbevoegdheid van de consulaire rechtsmacht door de tussenkomende partij wordt ingeroepen; dat ze hiertoe gerechtigd is vermits het gaat om een kwestie die de openbare orde raakt; dat deze opwerping echter ongegrond is; dat de eerste rechter te beslissen had over de opneming van de N.V. Clément d'Elia in het passief van het faillissement; dat de hypothecaire inschrijving waarvan de geldigheid aan het oordeel van de eerste rechter onderworpen werd slechts een zekerheid vormt van de bedoelde schuldvordering; dat de consulaire rechtsmacht, bevoegd om over deze schuldvordering uit te spreken, ook bevoegd was om kennis te nemen van de betwisting aangaande het accessorium van de schuldvordering, te weten de geldigheid van de genomen hypothecaire inschrijving;

Ten gronde :

Nopens de toepassing van art. 448 FW. :

Overwegende dat de curator vóór de eerste rechter de nietigverklaring van de hypothecaire inschrijving op grond van art. 448 FW. heeft gevorderd en dit middel

niet verzaakt vermits hij in zijn grievenschrift de toekenning van zijn in eerste aanleg genomen besluiten vordert;

Maar overwegende dat de oordeelkundige overwegingen van het vonnis a quo dienaangaande door de beschouwingen van de tussenkomen partij geenszins ontzenuwd worden; dat immers het feit dat een belangrijke schuldeiser een zekerheid zocht, zelfs grotendeels voor de uitbetaling van oude schuldvorderingen, vooral eer hetzij nieuwe leveringen te doen, hetzij een onmiddellijke invordering te verdagen, het bewijs niet levert dat hij handelde om de andere schuldeisers te benadelzen; dat daarenboven, zoals de eerste rechter overwoog, de gefailleerde op het ogenblik van de vestiging van de hypotheek blijkbaar de hoop koesterde zijn activiteiten beter en degelijker en meer ten bate van zijn schuldeisers te kunnen uitoefenen door zijn voornaamste schuldeiser stil te leggen en aldus op adem te komen;

Nopens de toepassing van art. 27 van de wet van 15-8-1854 :

Overwegende dat met staande te houden dat de « nietigheid » waarvan sprake in art. 27 van de wet van 15-8-1854 een absolute nietigheid is de curator opkomt tegen een eensgezinde rechtsleer en een gevestigde rechtspraak;

Overwegende dat de « nietigheid » voorzien bij dit artikel geen onbestaanbaarheid is vermits ze spruit niet uit de afwezigheid van een bestaansvereiste (toestemming, oorzaak, voorwerp) maar uit de afwezigheid van een geldigheidsvereiste, nl. de afwezigheid van bekwaamheid in hoofde van de beslagene; dat deze « nietigheid » alleen kan ingeroepen worden door de personen die de wet heeft willen beschermen, te weten : de beslaglegger, de ingeschreven schuldeisers, elke schuldeiser die nuttig een bevel heeft laten overschrijven; dat het feit dat de « nietigheid » door de rechter niet moet worden uitgesproken alleen betekent dat de beschermde personen zullen mogen handelen alsof de vervreemding of de hypotheekstelling niet bestonden; dat bij gevolg de « nietigheid » waarvan spraak in art. 27 niets anders is dan een niet-tegenstelbaarheid van de vervreemding of van de hypotheekstelling aan de personen die de wet heeft willen beschermen;

Overwegende dat deze zienswijze van de rechtsleer en van de rechtspraak zich opdringt; dat een artikel van een wet geen alleenstaande wetsbepaling is die los van de andere mag worden geïnterpreteerd; dat nl. de bepalingen van art. 28 ad 30 derzelfde wet waarin de bepaling van art. 27 toegelicht wordt dienen in acht genomen te worden om de draagwijdte van artikel 27 nader te bepalen; dat uit artikel 28 en volgende blijkt dat spijs de zagezegde absolute nietigheid die de vervreemding of hypotheekstelling der inbeslaggenomen goederen treft, de vervreemding toch rechtsgevolgen heeft indien de aan de beslaglegger, de ingeschreven schuldeisers en elke schuldeiser die nuttig een bevel heeft laten overschrijven verschuldigde sommen binnen een bepaalde tijd worden geconsigneerd; dat met in artikel 28 aan te duiden welke de schuldeisers zijn ter voldoening van wier schuldvorderingen de consignatie moet geschieden de wetgever meteen aangeduid heeft welke de personen zijn die de « nietigheid » voorzien bij artikel 27 mogen inroepen;

Overwegende dat vergeefs wordt geopperd;

1° dat de wettekst van artikel 27 duidelijk is en niet vatbaar voor interpretatie wat betreft het ongenueanceerd verbod aan het adres van de schuldenaar als de draag-

wijde van de sanktie; in artikel 27 wordt er niet gezegd of de nietigheid absoluut of betrekkelijk is, overigens mag de bepaling van artikel 27 niet los van deze van artikel 28, die begint met het woord « niettemin » (néanmoins), geïnterpreteerd worden;

2° dat de nietigheid die de miskenning van een formaliteit van de wet van 15-8-1854 beteugelt door iedere belanghebbende mag worden ingeroepen (art. 52 al. 1 en 2 der wet) : artikel 27 heeft geen betrekking op formaliteiten die volgens art. 52 op straffe van nietigheid moeten worden nageleefd;

3° dat de wetgever in dezelfde wet tegenstrijdige bepalingen kan uitvaardigen : artikel 28 is niet strijdig met artikel 27 maar bevat bepalingen die toelaten de draagwijdte van artikel 27 te preciseren;

4° dat artikel 28 voor gevolg heeft dat de erin bedoelde verkoop onder de opschortende voorwaarde van de consignatie gebeurt met het gevolg dat geen mutatierechten vóór de verwezenlijking der voorwaarde verschuldigd zijn, waaruit de curator afleidt dat de verkoop vóór de consignatie erga omnes onbestaande was : het feit dat de verkrijger van het goed vóór de consignatie tegenover de beschermde personen een houder zonder titel is en derhalve voorlopig geen mutatierechten moet betalen niets afdoet aan het feit dat alleen de beschermde personen de niet-tegenstelbaarheid aan hen van de vervreemding kunnen inroepen;

Overwegende dienvolgens dat de gewone schuldeisers van de beslagene de nietigheid van art. 27 van de wet van 15-8-1854 niet kunnen inroepen; dat de curator de gewone schuldeisers vertegenwoordigt zodat zijn eis tot nietigheid niet gegrond is;

Overwegende dat zoals hierboven uiteengezet de R.M.Z. als tussenkomen partij de zaak moet nemen in de staat waarin ze zich bevond en geen persoonlijke rechten kan opvorderen;

Overwegende dat het vonnis a quo dienvolgens dient bevestigd te worden en er geen aanleiding tot evocatie bestaat;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juli 1935;

Gehoord ter openbare terechtzitting substituut-procureur-generaal Vandermeersch in zijn eensluidend advies;

ontvangt het beroep,

Verklaart de vrijwillige tussenkomst van de Rijksmaatschappelijke Zekerheid ontvankelijk doch enkel in zover daarbij geen aan de R.M.Z. persoonlijke rechten worden opgevorderd;

Verklaart het beroep ongegrond en bevestigt het aangevochten vonnis in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt appellant q.q. tot de kosten van het beroep en veroordeelt de R.M.Z. tot de kosten op haar vrijwillige tussenkomst gevallen.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van pleitbezorger De Ryck, die ter rechtszitting van heden bevestigd het grootste deel ervan te hebben voorgesloten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer. — 4 november 1964.

Advocaten: Mr. Warnants en Mr. Stas.

N.M.B.S. Wegverkeer. — Rook van locomotief. — Niet te vermijden.

Het is niet te vermijden dat een stoomlocomotief rook ontwikkelt door de verbranding der kolen, en stoom onder druk verwerkt; de exploitatie van de spoorweg zou onmogelijk worden zonder dat er stoom wordt uitgelaten; een trein zou niet normaal kunnen rijden als het personeel zou verplicht worden de stoom af te sluiten, telkens er rook en/of stoom op de openbare weg zou terechtkomen; de weggebruikers weten dit en moeten er rekening mee houden.

Vandevijvere t./ N.M.B.S.

Overwegende dat de eis strekt tot het bekomen van een schadevergoeding van 14.949 fr. als gevolg van een aanrijding met een derde op de spoorwegbrug te Kermt;

Overwegende dat eiser het feit dat hij van de rechterkant afweek toeschrijft aan een fout van verweerster doordat een locomotief een dichte rookwolk had verspreid op de brug;

Overwegende dat eiser werd vrijgesproken voor de politierechtbank te Herk-de-Stad van de betichting niet zo dicht mogelijk bij de rechterrand van de weg te zijn gebleven; dat, alhoewel dit materieel wel het geval was, men moet veronderstellen dat de politierechter heeft aangenomen dat de rookwolk, welke onbetwist aanwezig was, haar invloed heeft doen gelden;

Overwegende dat dit echter nog niet ipso facto de verantwoordelijkheid van verweerster meebrengt;

Overwegende dat eiser niet bewijst dat deze de spoorweg foutief zou uitbaten; dat het gebruik van stoomlocomotieven niet als dusdanig kan worden beschouwd; dat het ook niet bewezen is dat het ingevolge een defekt was dat de locomotief overmatig rook of/ en stoom zou hebben uitgelaten;

Overwegende dat eiser vooral op een onvoorzichtigheid van het personeel schijnt te doelen;

Overwegende dat in zoverre het een rookwolk zou hebben betroffen, het niet te vermijden is dat er rook wordt ontwikkeld door de verbranding van de kolen; dat deze rook met een zekere kracht naar omhoog wordt gestuwd wanneer de locomotief trekt en de afgewerkte stoom terzelfdertijd uit de schoorsteen ontsnapt;

Overwegende dat het nu eenmaal ook onvermijdelijk is dat een locomotief, om te kunnen trekken, stoom onder een zekere druk verwerkt; dat de exploitatie van de spoorweg onmogelijk zou worden zonder dat er krachtig stoom wordt uitgelaten; dat men niet inziet hoe een trein normaal zou kunnen rijden wanneer het personeel zou verplicht worden de stoom af te sluiten, telkens dat er rook en/of stoom op de openbare weg zou terechtkomen;

Overwegende dat de weggebruikers dit trouwens weten en er rekening mede moeten houden; dat dit in casu des te meer het geval was daar de weg gevolgd door eiser over een zekere afstand evenwijdig met de spoorlijn loopt;

Gelet op de voorschriften van de artt. 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, welke werden nageleefd;

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank, dienstdoende Rechtbank van Koop-

handel, rechtdoende op tegenspraak, verklaart de eis ongegrond;

Ontzegt deze aan eiser en veroordeelt hem in de kosten.

NOOT: Verg. Burgerl. Rb. Oudenaarde, 6-6-1961, Pas. 1962, III, 74; R.G.A.R. 1962, nr. 6889.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

Eerste Kamer. — 1 juni 1965.

Voorzitter: M. van Bever.

Rechters: M. de Wulf en de Vos.

Advocaten: Mrs. Geert Baert en A. Ryckaert.

1. **Samenvoeging. Geen invloed op vroeger geding. Weigering.**
2. **Verkoop. Verplichting authentieke akte te verlijden.**
3. **Sterkmaking. Einde van de verbintenis.**
4. **Registratierechten. Ondeelbare verplichting?**
5. **Notaris. Nalatigheid. Schadevergoeding.**

1. *Samenvoeging. Er bestaat geen aanleiding om in te gaan op de vraag tot samenvoeging wanneer het te vellen vonnis in de tweede zaak geen nadeel kan toebrengen aan betrokkene in een vorige zaak en het te wijzen vonnis evenmin enige invloed kan uitoefenen op de beslechting van het eerste geding.*
2. *Verkoop. Overeenkomstig het gemeen recht is de verkoper verplicht inzake verkoop van onroerende goederen authentieke akte te verlijden.*
3. *Sterkmaking. Wie zich sterk gemaakt heeft en de door hem beloofde toestemming heeft bekomen, staat niet in voor de uitvoering van desbetreffende verbintenissen.*
4. *Registratierechten. De wet legt aan de contracterende partijen ondeelbaar de verplichting op om de akten waarbij de eigendom van in België gelegen onroerende goederen wordt overgedragen ter registratie aan te bieden. De koper die zulks nagelaten heeft kan geen vergoeding bekomen van de verkoper voor de opgelopen boeten.*
5. *De notaris, die geen rekening houdt met het verzet gedaan tegen een verkoping, die brieven van een collega laattijdig beantwoordt, is gehouden degene die hierdoor schade lijdt te vergoeden.*

A. Billiet t./ De Fleurquin, Van Driessche en Dhavé.

Gehoord de partijen in hun middelen en conclusies; Gezien de stukken;

Overwegende dat de eis strekt:

1. tot de veroordeling van de eerste twee verweerders om uiterlijk binnen de tien dagen van de uitspraak van het te vellen vonnis authentieke akte te verlijden van de op 17-1-1963 gesloten verkoop van een huis met grond gelegen te Sint-Kruis-Winkel, Warande nr. 8, bekend ten kadaster sectie C, nr. 785/w3, groot 3 aren 50 centiaren, met verklaring dat bij ingebreke blijven van de verweerders om zulks binnen de voormelde termijn te doen, het te vellen vonnis als titel zal gelden;

2. tot de terugbetaling door de tweede verweerder van een door hem ontvangen bedrag van 25.000 fr. ter vergelding van zijn verbintenis om de toestemming van de eerste verweerder tot de voormelde verkoop te bekomen, vermeerderd met de intresten vanaf 1 en 15-2-1963 tot op de dag van de terugbetaling;

3. tot de hoofdelijke veroordeling van de drie ver-

weerders om de eiser schadeloos te stellen voor alle kosten, toeslagen, interesten of vergoedingen die hij uitgeven moest ten gevolge van de laattijdige registratie van de voormelde verkoopovereenkomst;

4. tot de hoofdelijke veroordeling van dezelfde weerders tot betaling van een bedrag van 800 fr. die de eiser uitgeven moest voor de nederlegging voor minuut van de voormelde onderhandse verkoopovereenkomst bij notaris Engels te Gent en van alle kosten die hij in de toekomst nog vruchteloos zou moeten uitgeven met het oog op het verlijden van een authentieke akte, alsmede van een schadevergoeding van 10.000 fr. uit hoofde van de aan de eiser veroorzaakte last;

5. tot verklaring voor recht van de hoofdelijke aansprakelijkheid van de verweerders voor elke stoornis of uitwinning die de eiser met betrekking tot het door hem aangekochte goed zou lijden;

dit alles met de solidaire veroordeling van de verweerders in de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Overwegende dat nu toch het in het geding tussen de eerste verweerder en de erven De Fleurquin-Vereecken te vellen vonnis aan de rechten van de eiser tegenover de verweerders geen nadeel kan toebrengen en het in de onderwerpelijke zaak te wijzen vonnis evenmin enige invloed kan uitoefenen op de beslechting van het eerstgenoemd geding, er geen aanleiding bestaat om in te gaan op de vraag van de verweerders tot samenvoeging van beide zaken;

Overwegende dat gelet op de door de eerste verweerder in het verkoopscapromis van 17-1-1963 uitdrukkelijk aangegane verbintenis om, overeenkomstig het gemeen recht in zake verkoop van onroerende goederen, authentieke akte van het verkoopcontract te verlijden, de tegen hem sub 1. gestelde eis ingewilligd dient te worden;

Overwegende dat deze eis integendeel als niet ontvankelijk voorkomt voor zoveel hij tegen de tweede verweerder gericht is, daar bij gebrek aan enig meeromvattend beding, deze laatste, die op 3-2-1963 de door hem beloofde toestemming van de tweede verweerder bekam, niet voor de uitvoering van de uit de verkoop voortvloeiende verbintenissen hoeft in te staan (De Page, B. II, nr. 733, 3°, lit. b; Kluyskens, De verbintenissen, uitg. 1943, nr. 38bis);

Overwegende dat gelet op de bekrachtiging van de verkoop door de eerste verweerder, de sub 2° tegen de tweede verweerder gestelde eis niet gegrond voorkomt;

Overwegende dat, nu de wet aan de contracterende partijen tegenover de Staat de ondeelbare verplichting oplegt om de akten waarbij de eigendom of het vruchtgebruik van in België gelegen onroerende goederen overgedragen of aangewezen wordt binnen een termijn van drie maanden ter registratie aan te bieden (artikelen 19, 32 en 35, 6° van het Wetboek der Registratierechten) en niets de eiser kon verhinderen zulks tijdig te doen, de sub 3° tegen de verweerders gestelde eis als niet gegrond dient afgewezen te worden;

Overwegende dat rekening gehouden met de omstandigheid dat de eerste twee verweerders zich door de derde verweerder (notaris) gewis lieten leiden om het verkoopscapromis van 17-1-1963 te tekenen, ondanks het verzet van de echtgenoten Bambost-l'Ecluse (aangetekend schrijven van 8 december 1962 van advocaat Snoeck) en de kosten van voorbereiding door notaris Engels van een akte van nederlegging voor minuut van het verkoopscapromis van 17-1-1963 veroorzaakt werden door de weifelende houding van de derde ver-

weerder, alsmede door de laattijdigheid waarmede deze laatste de brieven van zijn collega Engels beantwoordde, het rechtmatig voorkomt de nutteloze uitgave van 800 fr. ten laste van de derde verweerder te leggen;

Overwegende dat het eveneens billijk en rechtmatig voorkomt aan de derde verweerder de betaling van een « ex aequo et bono » vastgestelde schadeloosstelling van 2.000 fr. op te leggen wegens de last en de moeilijkheden die hij aan de eiser door zijn lichtzinnig optreden aangedaan heeft;

Overwegende dat, nu de eiser nog niet gestoord werd in het bezit van het door hem gekochte goed en evenmin uitgewonnen werd, de Rechtbank geen consultatie te verlenen heeft omtrent de aansprakelijkheid van de verweerders uit hoofde van een gebeurlijke stoornis of uitwinning;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Alle andere conclusies van de hand wijzende;

Verklaart de eis ten dele ontvankelijk en ten dele gegrond;

Veroordeelt de eerste verweerder om uiterlijk binnen de twee maanden na de betekening van het onderhavig vonnis authentieke akte te verlijden van de onderhandse verkoopovereenkomst van 17-1-1963, waarbij hij aan de eiser een huis met grond gelegen te Sint-Kruis-Winkel, Warande nr. 8, bekend ten kadaster sectie C, nr. 785/w3, groot 3 aren 50 centiaren, verkocht voor de prijs van 135.000 fr.;

Bepaalt dat bij ingebreke blijven van de verweerder om zulks binnen de voormelde termijn te doen het onderhavig vonnis als titel van de verkoop zal gelden;

Veroordeelt de derde verweerder om aan de eiser bij wijze van schadeloosstelling een bedrag van 2.800 frank te betalen, vermeerderd met de gerechtelijke intresten;

Wijst de sub 2. tegen de tweede verweerder gestelde eis en de sub 3. tegen de drie verweerders gestelde eis af als niet ontvankelijk;

Wijst de sub 3. gestelde eis, alsook de sub 4. gestelde eisen, voor zoveel deze laatste de eerste twee verweerders betreft af als niet gegrond;

Verwijst de eiser, de eerste en de derde verweerder ieder in een derde van de kosten van het geding;

Verklaart het onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande het aanwenden van elk rechtsmiddel en zonder borgstelling behoudens ten aanzien van de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

8e Kamer. — 10 november 1965.

Voorzitter : M. Goossens.

Referendaris : M. Quanjard.

Advocaten : Mrs. De Schrijver en Leclef.

1. Overeenkomst. — Synallagmatisch. — Feitelijke retentie wegens niet-uitvoering door de tegenpartij. — Toepassing van de exceptio non adimpleti contractus.
2. Faillissement. — Exceptio non adimpleti contractus. — De schuldeiser kan niet tot afgifte worden gedwongen. — Oplossing.

1. In synallagmatische contracten kan een partij er niet toe worden gedwongen haar verplichtingen uit te voeren zolang de andere partij niet tot uitvoering van haar verplichtingen overgaat. Waar, bij contrac-

ten met afgifte van een zaak, dit een feitelijke retentie tot gevolg heeft, is juridisch enkel sprake van een toepassing van de *exceptio non adimpleti contractus*.

2. Bij faillissement kan de schuldeiser die met recht de *exceptio non adimpleti contractus* inroept, niet tot afgifte van de zaak worden gedwongen. Het feit dat de curator het actief moet realiseren, wijzigt daaraan niets, aangezien de curator tegenover de schuldeiser geen andere rechten kan doen gelden dan de failliet. Daar dit tot de toestand kan leiden dat de curator niet kan betalen wegens gebrek aan geld en zo de afgifte niet kan bekomen, terwijl de schuldeiser in het bezit van de zaak blijft zonder deze te kunnen realiseren, komt het nuttig voor dat de schuldeiser tot afgifte zou overgaan onder uitdrukkelijk akkoord van de curator om de zaak openbaar te verkopen en met de opbrengstprijz eerst de kosten van verkoop, dan de interesten en ten slotte de hoofdsom te betalen, en wanneer de opbrengst hiervoor niet volstaat het niet betaalde saldo van de hoofdsom in het gewoon passief op te nemen.

Faillissement Thys t./ Verswijver.

Overwegende dat aangever de opname vordert van zijn vordering ten belope van 32.145 fr. (wat klaarblijkelijk een materiële vergissing moet zijn en uit de door partijen in besluiten genoemde cijfers op 32.155 fr. moet gebracht worden) vermeerderd met de interesten;

Dat aangever het bevoorrecht karakter inroept van zijn vordering wegens pand-retentierecht op de Porsch-motor, die hij nog in zijn bezit heeft;

Overwegende dat niet betwist wordt:

— dat de motor sindsdien nog in bezit is van aangever.

— dat de in rekening gebrachte werken, vermeld op faktuur P. 15.82 voor 31.937 fr. uitgevoerd werden, maar de faktuur niet betaald.

— dat faktuur P. 1141 voor 218 fr. evenmin betaald werd maar zonder enig verband is met de feitelijke uitgevoerde retentie.

— dat de bedragen verschuldigd zijn.

a.— Overwegende dat ter zitting niet meer betwist wordt dat de ingeroepen bevoorrechtiging zonder invloed is op de faktuur van 218 fr. voor levering van olie-filters, dat de wanbetaling van deze faktuur geen feitelijke retentie voor gevolg had, en zulke retentie achteraf niet kan ingeroepen worden;

b.— Overwegende dat niet het minste bewijs geleverd wordt van enige regelmatige overeenkomst van pandgeving van de motor ter dekking van de bestaande vordering of een deel daarvan; dat het inroepen van een pandrecht dan ook ongegrond is;

c.— Overwegende dat in besluiten art. 20/4^e voorrecht voor de kosten tot behoud van de zaak ingeroepen wordt; dat dit niet aangehaald werd in de oorspronkelijke aangifte, judiciair contract tussen partijen, zodat het principieel niet meer in deze procedure mag opgeworpen worden; dat in ieder geval blijkt dat het voorwerp der faktuur eenvoudig onderhouds- en herstellingswerken betreft waarop gezegd artikel niet van toepassing is;

d.— Overwegende dat aangever voor zijn vordering van 31.937 fr. slechts in het chirografair passief kan opgenomen worden, aangezien geen enkel door de wet voorzien voorrecht kan ingeroepen worden, en de voorrechten een uitzonderingstoestand scheppen die van openbare orde is, derhalve strikt beperkend en zeker niet bij analogie kunnen toegepast worden;

Overwegende dat de vordering steunt op een synal-

lagmatisch contract waarbij aangever zekere herstellingen aan de motor moest verrichten met levering van vervangingsstukken, terwijl de failliet hiervoor de prijs moest betalen;

Overwegende dat de simultane uitvoering der wederzijdse verplichtingen essentieel inherent is aan de synallagmatische contracten; dat de ene partij derhalve niet kan gedwongen worden hare verplichtingen uit te voeren zolang de andere partij niet tot de uitvoering van haar verplichtingen overgaat; dat waar, bij contracten met afgifte van de zaak, dit een feitelijke retentie voor gevolg heeft, hier juridisch enkel sprake is van een toepassing van de *exceptio non adimpleti contractus*;

Overwegende dat in casu aangever niet kan verplicht worden tot afgifte zolang hij geen uitvoering bekomen heeft van de verplichting van de failliet, in casu betaling van de prijs in hoofdsom en interesten, die uitdrukkelijk in de aanvaarde faktuur voorzien waren;

Dat dit tot de toestand kan leiden dat de curator niet kan betalen wegens gebrek aan geld, en zo de afgifte niet kan bekomen, terwijl aangever in het bezit blijft van de motor zonder deze te kunnen realiseren, aangezien hij desbetreffend over geen recht beschikt;

Overwegende dat de faillissementstoestand zelf, en het feit dat de curator aangewezen is om het actief te realiseren, hieraan niets wijzigt aangezien de curator tegenover de aangever geen andere rechten kan doen gelden dan de failliet;

Dat het wel nuttig voorkomt dat aangever tot afgifte zou overgaan onder uitdrukkelijk akkoord van de curator om de motor openbaar te verkopen en met de opbrengstprijz eerst de kosten van verkoop, dan de interesten en tenslotte de hoofdsom te betalen, en wanneer de opbrengst hiervoor niet voldoet het niet betaalde saldo van de hoofdsom in het gewoon passief op te nemen;

Overwegende dat aangever in subsidiaire orde met zulke oplossing akkoord is;

Dat de aangifte ten dele gegrond is;

Om deze redenen:

De Rechtbank maakt melding van de toepassing van art. 2 van de wet van 15 juni 1935.

Vonnis wijzend overeenkomstig art. 504 van de wet op de faillissementen.

Gelet op het enig artikel, cijfer VII, van de wet van 25 oktober 1919;

Ontvankelijk en ten dele gegrond;

Beveelt de opname in het gewoon passief ten belope van 32.155 fr.; zegt tevens voor recht dat aangever gerechtigd is de afgifte van de motor te weigeren zolang hij geen uitvoering bekomen heeft in hoofdsom ten belope van 31.937 fr. en interesten van de verplichting van de failliet; Neemt echter akte dat aangever akkoord is de motor voor verkoop af te geven onder voorbehoud dat hij eerst zal betaald worden uit de opbrengstprijz, beveelt de afgifte door aangever van de kwestieuze motor aan de curator; beveelt deze binnen redelijke termijn over te gaan tot de openbare verkoop van de motor en van de opbrengst na aftrek van de kosten van verkoop eerst aangever te betalen, en wel eerst de interesten vanaf factuurdatum tot betaaldag en daarna de hoofdsom 37.937 fr. en voor zover volledige betaling hierdoor onmogelijk zou zijn, het saldo in gewoon passief te behouden; verklaart de eis voor het overige ongegrond;

Verwijst Meester De Schrijver Q.Q. in de kosten van nazicht door huidige vonnis gemaakt.

NOOT. — 1. Zie, voor het verschil tussen de « exceptio » en het retentierecht, De Page, II, nr. 871; zie nog De Page, VI, nr. 791 e.v. Over het eigenlijk retentierecht raadplege men ook de noten van René Rodière onder Cass. fr., 22 mei 1962 en 23 juni 1964 in Recueil Dalloz Sirey, Jur., 1965, 58 en 79.

2. Verg. P. van Ommeslaghe, *Observations sur les effets et l'étendue du droit de rétention et de « l'exceptio non adimpleti contractus », spécialement en cas de faillite du débiteur*, in R.C.J.B. 1963, 69, alsmede A. Cloquet, *Faillite et concordats*, nrs. 1244-1246.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

15e Kamer. — 2 oktober 1965.

Voorzitter: M. D'Hondt.

Referendaris: M. J. Verdoodt.

Advocaten: Mrs. L. Van Dieren en J. Bouciqué.

Verkeer. — Ongeval op een private eigendom. — Verkeersreglement niet toepasselijk.

Het verkeersreglement is niet toepasselijk, wanneer een aanrijding op een private eigendom plaatsvindt. De aansprakelijkheid dient op grond van artikel 1382 B.W. te worden vastgesteld.

N.V. « Europa-Express » en N.V. « Mercator »
t/ N.V. « Cokeries du Brabant ».

Gezien het geboekt exploit van rechtsingang dd. 8-10-1964, evenals de door gedingvoerende partijen genomen zittingsconclusiën;

Overwegende dat de vordering er, in hoofddorde, toe strekt verweerster te doen veroordelen tot betaling aan eerste eiseres van de som van 14.000 frank en aan de tweede deze van 23.219 frank, ter vergoeding der schade veroorzaakt aan de tankwagen Büssing — plaat 62.X.44 — van eerste eiseres, ingevolge een aanrijding welke zich op 19-11-1863, rond 22 u. — 17 u. 45' volgens verweerster — op verweersters privaat terrein te Vilvorde, heeft voorgedaan;

Overwegende dat partijen accoord gaan betreffende de feitelijke omstandigheden van kwestieus ongeval, waarbij de camion van eerste eiseres — toen hij zich langs de gebruikelijke weg naar de stapelplaats der firma Distrigaz, aangelegd op kwestig terrein begaf en daarom verplicht was de private treinsporen van verweerster te dwarsen — door een treinkonvooi van deze laatste werd aangereiden;

Overwegende dat — alhoewel partijen een verschillend uur aangeven — nochtans niet wordt betwist dat — op het ogenblik der aanrijding — de duisternis was ingevallen, wat trouwens voor midden november normaal blijkt;

Overwegende dat — hetgeen niet wordt betwist — de aanrijding op een private eigendom plaatsvond, zodat de regels van het verkeersreglement ter zake niet toepasselijk zijn en de aansprakelijkheid op grond van artikel 1382 B.W. dient te worden vastgesteld (zie o.a. Kooph. Brussel, 4 april 1964, Jur. comm. Brux. maart-april 1965, blz. 123 en 124; Vredeger. Duffel, 18-7-1962,

R.G.A.R. 1963, nr. 6993; Kooph. Leuven, 6-11-1959, R.W. 1959-60, kol. 1135; Kooph. Luik, 18-1-1956, R.G.A.R. 1956, nr. 5714);

Overwegende dat de begeleider van het konvooi slechts 2 meter vóór dit laatste ging en geen het minste licht droeg;

Overwegende dat én de plaats van het ongeval én het konvooi totaal onverlicht waren;

Dat de zogezegde « signaleerder » van de trein slechts 2 meter vóór het konvooi ging en evenmin enig licht droeg;

Overwegende dat deze fouten en nalatigheden verweersters aansprakelijkheid ontegensprekelijk in het gedrang brengen;

Overwegende daarentegen, dat de camion met aangestoken kruis- en mistlichten reed en dan ook geen onvoorziene hindernis voor de machinist en deze « signaleerder » kon zijn;

Dat, overigens, dient te worden onderstreept dat de camion de sporen practisch had gekruist, toen het uiterste achtergedeelte van zijn aanhangwagen door de trein werd gevat;

Dat, ten andere, de tankwagen slechts zeer traag kon rijden omwille van de staat van het terrein, zoals uit de voorgelegde foto's en plan duidelijk blijkt;

Dat, tenslotte, zo de signaleerder werkelijk bijtijds aan de bestuurder van de camion teken had gedaan — wat echter hoegenaamd niet is bewezen — alleszins te betwijfelen valt of dit teken door gezegde bestuurder kon worden opgemerkt, vermits het — zoals niet wordt betwist, donker was en de treinbegeleider geen licht-sig-naal droeg;

Overwegende, tenslotte, wat de schade betreft, dat verweerster enkel het bedrag van 1.000 frank per dag, gevorderd wegens gebruiksderiving van de camion betwist, terwijl alle andere posten volkomen verantwoord zijn;

Dat het hier nochtans om een grote tankwagen met aanhangwagen van niet minder dan 16 1/2 Ton gaat, zodat de geëiste dagelijkse vergoeding volstrekt billijk voorkomt;

Overwegende dat de vordering, in deze omstandigheden, volkomen gegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gelet op artikelen 4 en volgende der wet van 15 juni 1935;

Rechtsprekende op tegenspraak en alle andere conclusiën als ongegrond verwerpende;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt, dienvolgens, verweerster tot betaling aan eerste eiseres van de som van 14.000 frank en aan de tweede deze van 23.219 frank, vermeerderd met de vergoedende intresten, onderscheidenlijk vanaf 19 november en 31 december 1963 tot op de dag der dagvaarding, de gerechtelijke intresten en de kosten, heden begroot op 1.660 frank;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande hoger beroep en zonder borgstelling, uitgenomen wat de kosten betreft.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

VREDEGERECHT TE SINT-TRUIDEN

30 maart 1965.

Rechter : M. Roelandts
Advocaten : Mrs. Gruyters en Schollaert.

Landpacht. — Alleen de eerste twee gebruiksperiodes zijn beschermd. — Opzegging. — Termijn.

Artikel 1774 B.W. verleent aan de pachter alleen gedurende de eerste twee gebruiksperiodes een bijzondere bescherming. Elke opzegging tegen het einde van de tweede periode of tegen een daaropvolgende jaarlijkse vervaldag kan geldig verklaard worden, op voorwaarde dat een opzeggingstermijn van ten minste twee jaar werd in acht genomen.

Maleux t./ Beyns-Sprangers.

Overwegende dat de pacht van landeigendommen slechts eindigt op voorwaarde dat opzegging gedaan wordt ten minste twee jaren vóór het verstrijken van de pachtijd (art. 1775 B.W.);

Dat alzo o.m. een pacht kan opgezegd worden het zestiende pachtjaar — nl. in de tweede periode van negen jaren — tegen het achttiende of zelfs negentiende pachtjaar;

Overwegende dat verweerders, in casu, aanvoeren dat de opzegging van 30 oktober 1964 enkel geldig kan verklaard worden tegen 30 november 1967 en niet tegen 30 november 1966 zoals door aanlegster gevraagd; zulks om reden dat zij slechts pachters waren na de oogst 1947, zodat de periode van 18 jaar slechts verstrijkt op 30 november 1965 en derhalve de gedane opzegging ten vroegste geldig zou kunnen verklaard worden tegen 30 november 1967;

Overwegende dat in zake toegegeven wordt dat het achttiende gebruiksjaar verstrijkt op 30 november 1965;

Overwegende dat art. 1774 B.W. alleen een bijzondere bescherming verleent aan de pachters gedurende de eerste twee gebruiksperiodes; Dat in casu deze bescherming loopt tot uiterlijk 30 november 1965 en dienvolgens iedere opzeg gegeven tegen deze datum of iedere latere vervaldag geldig zal zijn;

Dat derhalve iedere opzeg gegeven hetzij tegen 30 november 1965, 1966, 1967, enz geldig en van waarde zal kunnen verklaard worden vanaf het ogenblik dat de opzeggingsperiode ten minste twee jaar voorziet vóór de vervaldag;

Overwegende dat immers nergens uit de wet blijkt dat het ogenblik tot het geven van opzegging zou verschoven zijn tot na het 18e gebruiksjaar; dat inderdaad volgens deze redenering een pachter niet enkel 18 jaar maar wel twintig jaren bijzondere bescherming zou genieten;

Dat het derhalve volstaat dat de opzegging haar uitwerking heeft na het verstrijken van deze achttienjarige periode, zoals dit, in casu, het geval is;

Overwegende dat door aanleggers, anderzijds, toegegeven wordt dat de fruitweide «Linhout» Sect. A, helft van nr. 246a, groot 37 a 60 ca bij vergissing niet in de opzeg is vermeld, maar dat de bedoeling van aanlegger was zijn ganse eigendom vrij te krijgen;

Overwegende dat de opzegging dd. 30 oktober 1964 de «percelen» aanduidt en derhalve een limitatief karakter vertoont; dat derhalve de gedane opzegging niet kan geldig verklaard worden voor wat dit perceel betreft;

Overwegende eindelijk dat aanlegger niet wenst in te gaan op het voorstel van verweerders om het hooiland

«Linhout» sect A., nr. 121 a, groot 30 a 40 ca dadelijk vrij te geven;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op de art. 2, 30, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Verlenen akte aan eiser dat hij zijn eis schat op meer dan 2.500 fr. voor wat de aanleg en de bevoegdheid betreft;

Verklaren de eis ontvankelijk en deels gegrond;

Verklaren de opzegging, gegeven op 30 oktober 1964 geldig en van waarde tegen 30 november 1966, voor wat de percelen betreft sub 2 tot en met 7 der dagvaarding, doch niet voor perceel sub 1, sect. A, helft van nr. 246 a, groot 37 a 60 ca;

Verklaren de pachtovereenkomst tussen partijen ontbonden op 30 november 1966, uitgenomen voor perceel sub. 1;

Veroordelen gedaagde de percelen 2 tot en met 7 te ontruimen en ter vrije beschikking te stellen van aanlegger op 30 november 1966; En bij gebreke hieraan te voldoen machtigen aanlegger van nu voor alsdan, verweerder te doen afdrijven met al degenen en al wat er zich zou bevinden en zijn voorwerpen op de openbare weg te doen plaatsen door bevoegd ambt, zelfs manu militari;

Verklaren het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tengestaande de aanwending van enig rechtsmiddel en zonder borg, uitgezonderd voor wat de kost betreft.

Veroordelen verweerder bovendien tot de kosten van het geding.

WERKRECHTERSRAAD BRUGGE**Beroep**

27 september 1963.

Voorzitter : A. Traen.

Contractbreuk. — Niet uitbetalen van loon. — Dringende reden. — Vakantiegeld. — Berekening op de opzeggingsvergoeding.

1. *Het niet betalen van het loon, na ondubbelzinnige ingebrekestelling, maakt een zwaarwichtige reden uit die onmiddellijk contractbreuk ten laste van appellant wettigt.*
2. *Het vakantiegeld moet ook op de opzeggingsvergoeding berekend worden.*

Soree t./ Marest.

Overwegende dat de middelen van appellant, zowel in eerste aanleg als in beroep, de volgende zijn :

1) geïntimeerde heeft het bediendenkontrakt zonder zwaarwichtige reden eenzijdig en zonder vooropzeg verbroken;

2) de redenen heeft geïntimeerde niet binnen de drie dagen kenbaar gemaakt;

3) de vertraging in het betalen van de wedde is te wijten aan een andere bediende die, zoals geïntimeerde eenzijdig het bediendenkontrakt verbroken heeft;

4) voor een opzegvergoeding wordt het verlofgeld niet in aanmerking genomen;

Overwegende dat appellant dan ook, reeds voor de eerste rechter, een tegeneis heeft gesteld voor een bedrag van 16.500 frank, wegens de contractbreuk die ten laste van geïntimeerde zou moeten gelegd worden;

Overwegende dat de middelen door geïntimeerde in beide instanties voorgehouden, samengevat, de volgende zijn:

1) de sociale bescheiden, waarvan hoger sprake, werden afgeleverd;

2) appellant wijzigde de werkvoorwaarden door zijn dienstnota van 1 november 1962;

3) hij betaalde niet tijdig de wedde en derhalve had geïntimeerde zwaarwichtige redenen om onmiddellijk een einde te stellen aan het kontrakt;

4) evenmin betaalde hij de verschuldigde verlofvergoeding;

Overwegende dat appellant zich gegriefd acht door de eerste rechter waar deze zijn middelen heeft verworpen, zodat hij vordert, na het beroep te hebben horen ontvankelijk en gegrond verklaren, het vonnis a quo te horen teniet doen met afwijzing van de oorspronkelijke eis en toekenning van de tegeneis, alle kosten voor geïntimeerde;

Overwegende dat geïntimeerde vordert het beroep te horen afwijzen als niet gegrond;

A. Over de opzegvergoeding:

Overwegende dat appellant reeds jaren een ongelukkige gewoonte scheen te hebben om zijn personeel met soms belangrijke vertragingen te betalen;

dat het personeel echter zeer lang geduld heeft uitgeoefend om redenen dat het vrij heeft beoordeeld;

dat, in hoofde van sommige personeelsleden, waaronder geïntimeerde, dat geduld verminderde, zodat de betalingstermijnen door een aanvullend kontrakt dd. 20 oktober 1960 nauwkeurig werden bepaald: de wedde moest ten laatste binnen de acht dagen na het verstrijken van de maand uitgekeerd worden;

Overwegende dat op einde oktober 1962 de wedde van augustus, voor een deel, en van september 1962, voor het geheel, niet uitbetaald waren;

Overwegende dat geïntimeerde, door zijn syndikale vertegenwoordiger, op 31 oktober 1962 een ingebrekestelling naar appellant stuurde, hem uitnodigend om de achterstallige wedde «tegen uiterlijk 5 november a.s.» te vereffenen;

Overwegende dat appellant blijkt de achterstallige wedde tot september 1962 uiterlijk op 5 november 1962 betaald te hebben;

Overwegende dat appellant niet betwist dat er nog een achterstallige wedde verschuldigd was voor de jaren 1960 en 1961, en dat appellant deze schuld zelfs thans nog niet heeft vereffend;

dat deze onbetaalde schuld, na de ondubbelzinnige ingebrekestelling van 31 oktober 1962, een zwaarwichtige reden uitmaakt die de onmiddellijke kontraktbreuk, ten laste van appellant, wettigt;

dat deze reden haar volle betekenis en belang vindt in het raam van andere tekortkomingen die hierna worden behandeld;

Overwegende dat ook op het gebied der verlofgelden, appellant in gebreke bleef zich in orde te stellen, de aanmaning van 31 oktober 1962 ten spijt;

dat de nog verschuldigde verlofvergoedingen niet betwist worden;

Overwegende dat het weliswaar niet mogelijk is van een wezenlijke wijziging der werkvoorwaarden te spreken doch dat de regels, bevat in de dienstnota van 1 november 1962, als het ware een misplaatst antwoord betekenen op de vraag van sommige personeelsleden om betaling van hun wedde;

dat deze dienstnota daardoor een tergend karakter krijgt en er mede op wijst dat verdere samenwerking tussen partijen onmogelijk geworden was;

Overwegende dat geïntimeerde, door zijn schrijven van 5 november 1962, ten genoegen van rechte, de reden der kontraktbreuk kenbaar heeft gemaakt;

Overwegende dat appellant zich niet kan verschonen door de vertraging in het uitbetalen der wedden toe te schrijven aan een gebeurlijke nalatigheid van een zijner andere bedienden;

Overwegende dat de vooropzegvergoeding, ten belope van 33.000 frank, derhalve verschuldigd is en dat de tegeneis door appellant ingesteld ongegrond voorkomt;

B. Over de achterstallige wedden:

Overwegende dat er op dit punt geen betwisting bestaat tussen partijen en dat het gevorderde bedrag van $11.000 + 8.852 = 19.852$ frank dient toegewezen te worden;

C. Over de verlofvergoedingen:

Overwegende dat, zoals de eerste rechter heeft opgemerkt, de bedragen als verlofvergoedingen gevorderd, niet betwist worden, met uitzondering van de verlofvergoeding op de opzegvergoeding;

Overwegende dat, inderdaad, het verlofgeld begrepen is in de voordelen voorzien door alinea 2 van artikel 20 van de samengeschatte wetten op het bediendenkontrakt;

Overwegende dat derhalve aan geïntimeerde toekomt hetgene de eerste rechter hem heeft toegekend;

.....

Beslissend op tegenspraak en in laatste aanleg:

Verklaart het beroep ontvankelijk, doch ongegrond;
Bevestigt derhalve het vonnis a quo.

NOTA: Het vonnis dat voorligt, handelt hoofdzakelijk over twee problemen: het eerste betreft de opzeggingsvergoeding, het tweede het vakantiegeld.

1) De opzeggingsvergoeding.

Voor zover wij over de elementen van het dossier ingelicht zijn, had de Raad te oordelen over een breuk, die te wijten was aan bijzonder ernstige redenen in hoofde van de werkgever. Deze had de gewoonte het loon soms met veel vertraging uit te keren. Daarop wordt dan het kontrakt verbroken. Wij herinneren hierbij aan de speciale moeilijkheid die zich in dergelijke gevallen stelt met betrekking tot de toepassing van artikel 20, gecoördineerde wetten van 20 juli 1955 op de arbeidsovereenkomst voor bedienden. Dit artikel opent het recht op een vergoeding die verschuldigd is door «de partij, die de verbintenis verbreekt zonder gegronde reden». De vraag is dus te weten wie verbroken heeft: de werkgever die niet betaalt of de werknemer, die zelf het initiatief tot de breuk neemt en de ernstige reden betekent. In het eerste geval vindt artikel 20 toepassing, in het tweede niet (Colens, *Le Contrat d'Emploi*, uitgave 1964, nr. 126, blz. 200). Deze theorie, die zich op de letterlijke toepassing steunt van artikel 20, oordeelt dat de partij die zelf de overeenkomst met gegronde reden verbreekt, op geen vergoeding aanspraak kan maken, de vergoeding een sanctie zijnde tegen de partij die zonder gegronde reden aan het kontrakt een einde stelt. Men kan moeilijk de tekst anders interpreteren.

Toch blijft het een open vraag of deze opvatting met een goed begrip van de wet overeenkomt en het tenslotte niet beter ware tot een oplossing te komen waar zowel de partij die een kontrakt ten onrechte verbroken ziet als de partij die met recht en reden

dezelfde overeenkomst verbreekt, op de forfaitaire vergoeding aanspraak kan maken.

Voorzichtigheidshalve raden wij echter aan dat de partij die zich verongelijkt weet, de breuk in hoofde van de tegenpartij zou vaststellen en niet zelf de breuk zou doorvoeren. De raad had dus, na het onderzoek van de feiten, en verondersteld dat deze ernstig genoeg waren, moeten vaststellen dat de werkgever door de grove tekortkomingen aan zijn verplichtingen het kontrakt zelf verbroken heeft en dienvolgens, vermits de werkgever zelf geen ernstige redenen kon aanvoeren, moeten besluiten dat hij tot het betalen van de vergoeding wegens kontraktbreuk gehouden is.

2) Vakantiegeld.

Wij kunnen niet instemmen met de opvatting van de Raad in Beroep met betrekking tot het vakantiegeld. De Raad oordeelt dat deze vergoeding ook op het bedrag van de opzeggingsvergoeding moet berekend worden want, meent de rechtbank, art. 20 luidt als volgt: «De vergoeding wegens opzegging behelst niet alleen de wedde, maar ook de verdiensten verworven krachtens de overeenkomst».

Hier wordt nu een dubbele foutieve redenering gemaakt.

a) Het vakantiegeld is geen verdienste verworven krachtens de overeenkomst. Weliswaar wordt deze vergoeding aan bedienden en arbeiders toegekend en is het bestaan van een arbeidsovereenkomst dus een voorafgaandelijke voorwaarde tot het verkrijgen ervan, maar desalniettemin zijn de vakantievergoedingen geen «verdiensten» die «krachtens de overeenkomst» verworven worden. Het zijn «verdiensten», voor zover men dit woord mag gebruiken, die «krachtens de wet» verworven worden.

Wat de wet in het tweede alinea van artikel 20 bedoelt, zijn al deze schuldvorderingen die rondom het loon graviteren of die rechtstreeks van het bestaan van het kontrakt afhankelijk zijn, bijvoorbeeld, voordelen in natura, deelneming in de winst, dertiende maand voorzover zij kontraktueel verschuldigd weze, aansluiting bij de zogenaamde groepsverzekering, enz. (Zie A. Legasse, *Indemnité de préavis et allocations familiales*, T.S.R., 1958, blz. 177 volg.).

b) Men zou natuurlijk kunnen redeneren dat, wie recht heeft op de kontraktueel overeengekomen voordelen, a fortiori de wettelijke kan opeisen.

Er is echter een duidelijk bezwaar tegen dergelijke redenering. Hier kan immers van enig wettelijk voordeel geen sprake zijn. De stelling, die de berekening van het vakantiegeld op de opzeggingsvergoeding voorstaat, houdt immers een miskenning in van de wet op de vakantie met loon. Deze wet bepaalt duidelijk hoe, in geval van kontraktbreuk, de betaling van het vakantiegeld voor het vakantiedienstjaar zal berekend worden. Deze berekening geschiedt uitsluitend op het loon tot aan de datum van de breuk. Nergens wordt in de wet een berekening op de opzeggingsvergoeding voorzien. (Zie in dezelfde zin: Scheidsrechterlijke uitspraak, 5 mei 1961, T.S.R., 1964, 174; de wetten op de vakantie met loon, gecoördineerd op 9 maart 1951, meer bepaald, art. 15: «berekend... op basis van het tijdens het vakantiedienstjaar verdiende brutoloon»; en art. 13, K.B. 5 april 1958).

c) Tenslotte nog een woord over de gebruikte terminologie. Het secretariaat-generaal der Benelux-Douane-Unie heeft, sinds 1958, voor de uitgave gezorgd van een Sociaalrechtelijk Woordenboek. Dit woordenboek, dat door een speciale commissie werd opgesteld, bevat niet alleen een verklaring van termen die in het sociaal recht van het nederlandse taalgebied voorkomen,

het streeft er ook naar de eenmaking van deze termen te bevorderen.

Daarom is het ook hoogst wenselijk dat rechtsleer en rechtspraak in België deze terminologie zouden overnemen. De wetgever heeft van zijn kant een bijzondere inspanning in dien zin gedaan ter gelegenheid van het opstellen van de nieuwste sociale wetten (arbeidstijdsregeling, arbeidsreglement, berekening van het loon). In die optiek zouden in het aangehaalde vonnis enkele woorden moeten vervangen worden: aldus moet «zwaarwichtige reden» - «dringende reden» worden (Sociaalrechtelijk Woordenboek, nr. 1803, blz. 224) en schrijft men niet meer «bediendencontract» maar «arbeidsovereenkomst voor bedienden» (id., nr. 222, blz. 58).

De «vooropzeg» wordt «opzegging», dit is (wij citeren): de mededeling van de ene partij aan de andere partij, dat zij de overeenkomst tot het verrichten van arbeid wenst te beëindigen (id., nr. 1073, blz. 146). In dezelfde zin wordt «Opzegvergoeding» - «opzeggingsvergoeding» (id., nr. 1077, blz. 147).

Verder moet «verlofgeld» door «vakantiegeld» vervangen worden (id., nr. 1443, blz. 188) in de zin van «uitkering, welke de werknemer geniet met het oog op zijn jaarlijkse vakantie».

Een goede rechtspraak kan met een zuiver taalgebruik gepaard gaan.

J. Steyaert,
Ere-advocaat (Gent)

BOEKBESPREKING

P. De Beus. - *Overzicht van het Burgerlijk Recht. 1965.*
- N.V. Van Mierlo-Proost & Co - Turnhout. 1060 p.
(vijfde uitgave).

Het is een verheugend feit dat zopas van het voortreffelijk boek van ere-raadsheer P. De Beus «Overzicht van het Burgerlijk recht» een 5e uitgave is kunnen verschijnen. Dit getuigt niet enkel van de degelijkheid van het werk maar tevens van de grote belangstelling die in deze tijd bestaat voor een beknopte doch uitmuntende nederlandsestalige inleiding in de normen van het burgerlijk recht.

Op dit gebied kan geen ander boek de vergelijking doorstaan met dit van raadsheer De Beus. Sedert de eerste uitgave verscheen in 1934 heeft het een onafgebroken succes gekend. Na elke uitgave werd het volledig aangepast aan de nieuwste gegevens op het gebied van rechtspraak, rechtsleer en terminologie. Zo is dit ook thans weer het geval met deze nieuwe editie, die volledig de terminologie heeft aangenomen van de officiële nederlandse tekst van het burgerlijk wetboek.

Het hoeft niet gezegd dat het werk volledig op de hoogte is van de allerjongste wetgeving en jurisprudentie. Tegenover de vierde uitgave, die in 1948 verscheen, is het wel met meer dan 150 blz. uitgebreid geworden. De bijzondere verdienste van het «Overzicht» van raadsheer De Beus is de grote synthetische kracht die er van uitgaat. Heel het burgerlijk recht wordt in dit boek samengevat op kristalheldere wijze en de hoeveelheid stof die in dit betrekkelijk beknopt bestek wordt ondergebracht is verbazend. De uiteenzetting is herleid tot uiterste eenvoud en klaarheid en treffende voorbeelden lichten de teksten toe. Menigvuldige verwijzingen naar rechtsgeleerde geschriften en naar de bijzonderste rechterlijke beslissingen geven ruimschoots gelegenheid tot verdere studie.

Al diegenen die een beknopt algemeen commentaar

van het burgerlijk wetboek zoeken kunnen geen beter boek ter hand nemen dan dit van raadsheer De Beus en, al is het werk niet speciaal geschreven voor de universitaire studie, zullen ook de studenten veel nut ondervinden bij de lectuur ervan om, in vogelvucht, een algemeen beeld te hebben van ons burgerlijk recht.

Het feit dat hier voor het eerst in een burgerrechtelijke studie de officiële terminologie van het burgerlijk wetboek gebruikt wordt is van aard om het werk des te meer aan te bevelen.

Het lijkt geen twijfel dat deze vijfde uitgave niet de laatste zal zijn.

René Victor.

Herman-Frans De Croo. - Parlement et Gouvernement.
- Brussel, Etabl. Bruylant, 1965. 204 p.

De werking van ons parlementair stelsel staat de laatste maanden werkelijk «in het brandpunt van de belangstelling», inzonderheid sedert de procedure inzake grondwetsherziening werd ingezet.

De publicatie van de heer De Croo kon dan ook moeilijk op een geschikter ogenblik verschijnen. Anderdeels past de schrijver een originele methode toe, waarover Prof Dr. W. J. Ganshof van der Meersch — voorzitter van de Raad van Beheer van het Universitair Centrum voor Staatsrecht — in een belangwekkend voorbericht preciseert, dat het gaat om een nieuwigheid inzake methode die trouwens zal gevolgd worden in de bijdragen die in de toekomst door voormeld Centrum zullen worden gepubliceerd: door de auteur wordt immers niet uitgegaan van de beginselen en van de regelen, doch van de werking zelf van de parlementaire instelling gedurende een bepaalde periode, nl. de zitting 1962-1963. M.a.w., na een aandachtige en nauwgezette waarneming en onderzoek van de feiten, van de redevoeringen en van de incidenten tijdens voormelde zitting, ontleedt de heer De Croo (die bijgestaan werd door de heer Philippe Seigneur, eveneens onderzoeker bij bovengenoemd centrum) de mechanismen van onze democratie en meer in het bijzonder die welke de betrekkingen tussen de regering en het Parlement betreffen.

De uiteenzetting omvat vier hoofdstukken die respectievelijk gewijd zijn aan het wetgevend werk, de controle op het regeringsbeleid, de werking van het Parlement en de parlementaire procedure.

Uit het eerste hoofdstuk blijkt onder welke omstandigheden de drie takken van de wetgevende macht samenwerken; dat de wetten die op initiatief van de regering tot stand komen veel talrijker zijn dan de wetten waaraan voorstellen van de parlementsleden ten grondslag liggen; dat de «politieke» rol van de Kamer of haar feitelijke prioriteit inzake zuivere politieke wetten steeds meer tot uiting komt. Hiermede wordt bedoeld dat de wetsonwerpen waarvan vermoed wordt dat ze op ernstige tegenstand zullen stuiten, bij de Kamer en niet bij de Senaat worden ingediend.

Bij de controle op het regeringsbeleid gedurende de zitting 1962-1963, inzonderheid bij de begrotingscontrole, werd voor de eerste maal toepassing gemaakt van het nieuwe reglement van de Kamer (8 februari 1962), waarbij de procedure inzake goedkeuring van de begrotingen aanzienlijk wordt vereenvoudigd en aangepast aan de wijzigingen die in 1960 in het reglement van de Senaat werden aangebracht. Alleen de Rijksmiddelenbegroting moet nog én in de Kamer én in de Senaat behandeld worden én in de commissie- én in openbare vergadering. Bovendien geeft die begroting aanleiding tot een debat over de algemene politiek van de regering. Voor de overige begrotingen, die reeds

in één van de Kamers zulke dubbele behandeling hebben ondergaan, is de bespreking in commissievergadering in de andere Kamer facultatief. Derhalve wordt de helft van die overige begrotingen het ene jaar bij de Kamer en het andere jaar bij de Senaat ingediend. Ten slotte kunnen de reeds door de Senaat goedgekeurde begrotingen in de Kamer niet alleen aan het commissieonderzoek ontsnappen, doch bovendien kunnen ze niet besproken worden door de Kamer in openbare vergadering. Immers kunnen, luidens artikel 65 van het nieuwe reglement, de algemene bespreking en de artikelsgewijze bespreking plaats vinden in de openbare vergadering van de vaste afdelingen (die besprekingen worden trouwens opgenomen in de *Parlementaire Handelingen* en in het *Beknopt Verslag*), zodat in de algemene vergadering van de Kamer zelf nog alleen de eindstemmingen worden gehouden. Nochtans blijkt, volgens de auteur, de eerste toepassing van de vereenvoudigde procedure niet de verwachte resultaten te hebben bereikt.

Ook de andere klassieke aspecten van de parlementaire controle op het regeringsbeleid (interpellaties, vragen en moties) komen tot hun recht, want dienaangaande komen zeer interessante overwegingen en vaststellingen in het 2e hoofdstuk voor.

De uiteenzetting — overeenkomstig een zelfde, steeds met succes toegepaste wetenschappelijke methode — over de werking van het Parlement (Hoofdstuk III) en die over parlementaire procedure (Hoofdstuk IV) zijn even of misschien nog meer belangwekkend, omdat daarin tot uiting komt op welke wijze en in welke mate de rol van het Parlement beperkt en gewijzigd werd. De auteur tracht immers, zelfs voor bijzonderheden, de naakte werkelijkheid zo dicht mogelijk te benaderen, teneinde tot gegronde en gerechtvaardigde overwegingen over de doelmatigheid van onze instellingen te geraken.

Het werk van de heer De Croo — met de talrijke statistieken, tabellen e.d. — wordt dan ook terecht beschouwd als een aanvulling, eensdeels van het in 1958 verschenen boek «*La fonction et les services du premier Ministre en Belgique*» door Robert Urbain en anderdeels, van het klassiek geworden boek van Carl Hendrik Hojer «*Le regime parlementaire belge de 1918 à 1940*».

Al degenen die met de toekomst van de Belgische democratie begaan zijn, zullen met werkelijke belangstelling kennis nemen van «*Parlement et Gouvernement*» te verkrijgen bij de Ets. Bruylant tegen de prijs van 200 fr.

Prof. Dr. F. Amerijckx.

NECROLOGIE

Stafhouder Charles Van Reepinghen

Met een zeer diepe verslagenheid werd in de juridische middens van ons land het onverwacht overlijden vernomen, op dinsdag 8 dezer, van Mr. Van Reepinghen, oud-stafhouder der Balie van Brussel en Koninklijk Kommissaris voor de gerechtelijke hervorming.

De betreurde stafhouder was slechts 63 jaar oud en zijn verscheiden heeft een des te diepere weerklink gehad, daar van zijn grote wetenschappelijke kennis en van zijn dynamische activiteit nog zoveel verwacht werd. Zijn inspanningen om een volledige hervorming van onze burgerlijke rechtspleging te verwezenlijken stonden in het midden van de algemene belangstelling.

Vanaf zijn intrede in de Balie te Brussel onder-

scheidde zich Mr. Van Reepinghen door zijn uitzonderlijke werkkraft, zijn uiterste nauwgezetheid en vooral door een spoedig algemeen opgemerkte gave van wel-sprekendheid.

Al had hij het hoofd te bieden aan de zorgen van een uitgebreid kabinet, deed hij zich toch spoedig opmerken door zijn wetenschappelijke belangstelling en publiceerde hij meerdere bijdragen in juridische tijdschriften. In de periode na de eerste wereldoorlog, wanneer de huishuurgeschillen zulk een belangrijke plaats innamen in het geheel der juridische betwistingen, gaf hij, samen met zijn vriend de uitstekende jurist Pierre Reyntens, verschillende commentaren uit betreffende de achtereenvolgende wetten, waardoor op het gebied der huurverhoudingen uitzonderingsreglementeringen werden uitgevaardigd. Tussen de vloed commentaren van deze aard, die in deze periode de juridische boekenmarkt overspoelden, werden deze van Van Reepinghen en Reyntens opgemerkt wegens hun bijzondere degelijkheid en zakelijke opvatting.

Geleidelijk werd in ons land meer en meer de aandacht gevestigd op het vraagstuk van de handelshuurcelen, dat aanleiding gaf tot een sporadische wetgeving, alvorens in 1951 tot een stabiele oplossing te komen. Dit belangrijk probleem heeft voortdurend de auteurs Van Reepinghen en Reyntens beziggehouden en zij publiceerden in 1931 een voortreffelijk «*Traité des baux commerciaux*», dat in 1933 gevolgd werd door «*Les révisions temporaires et la résiliation des baux commerciaux*».

Ondertussen hadden zich de beide auteurs bijzonder geïnteresseerd voor de problemen van de burgerlijke rechtspleging en ervaren hoezeer de rechtswereld behoefte had aan een wetenschappelijk verantwoord formulierboek. Er bestond er één, namelijk dit van J. H. Zwendelaar, doch het werk was hopeloos verouderd en kon niet meer aan zijn doel beantwoorden. Het is toen dat Charles Van Reepinghen samen met Pierre Reyntens het plan heeft opgevat deze oude Zwendelaar volledig aan te passen aan de jongste wetgeving. Zo verschenen, vanaf 1935, achtereenvolgens de 5 delen van het zeer gekende en dagelijks gebruikte «*Formulaire annoté de procédure civile*», waarvan spoedig een Nederlandse bewerking werd bezorgd door Mr. André Rodenbach. Het «*Formulaire annoté*» had niet enkel de verdienste de formulieren te verjongen en aan te passen, het werd aangevuld door een zeer uitgebreide reeks noten en verwijzingen naar de rechtspraak en de rechtsleer, die van dit formulierboek een uitvoerige praktische handleiding maakten van de Belgische burgerlijke rechtspleging. Door de heruitgave en de aanpassing van de oude Zwendelaar had Mr. Van Reepinghen definitief zijn reputatie gevestigd als een uitzonderlijk kenner van deze moeilijke en lastige tak van het recht.

Ondertussen nam Mr. Charles Van Reepinghen naast zijn wetenschappelijke bedrijvigheid een zeer aanzienlijke plaats in, te midden van het leven der Balie te Brussel. Hij publiceerde talrijke artikels en studiën in het *Journal des Tribunaux* en werkte ijverig mede aan dit verdienstelijk juridisch weekblad.

Hij sprak de openingsrede uit op één der plechtige openingszittingen van de Conférence du Jeune Barreau en behandelde te dezer gelegenheid het zeer originele onderwerp «*Eloge de Woeste*». Hij werd Voorzitter van deze Conferentie.

Ten gevolge van de oorlogsomstandigheden had, gedurende de bezetting, het *Journal des Tribunaux* zijn uitgave geschorst en, bij het begin der vijandelikheden, had dit tijdschrift zijn zeer actieve redacteur Stafhouder Léon Hennebicq verloren. Na de bevrijding

diende dan ook de uitgave van het weekblad, dat zo onmisbaar was voor de praktijk van het Balieleven, volledig opnieuw opgebouwd. Het is aan Mr. Charles Van Reepinghen dat de zware taak te beurt viel de heruitgave te leiden. Hij heeft zich aan deze taak gegeven met al zijn energie en op het nieuw *Journal des Tribunaux* zijn zeer persoonlijke stempel gedrukt. Het formaat werd veranderd en in plaats van het vroegere dagbladformaat kwam thans de bekende editie in kleindruk, over drie kolommen. Nieuwe rubrieken werden verzekerd. De hoofdredacteur Van Reepinghen wist een staf toegewijde medewerkers te verzamelen en, sedert 1944, is hij onafgebroken de spil geweest van dit weekblad en heeft hij daardoor een uiterst belangrijke rol gespeeld in het rechtsleven van dit land.

Zijn drukke praktijk, zijn redacteurschap van het *Journal des Tribunaux* en zijn positie in de balie der hoofdstad, waar hij ondertussen verkozen werd als lid van de Raad der Orde, verminderden niet in het minst zijn wetenschappelijke bedrijvigheid en, wanneer in 1951 de zo belangrijke wet op de handelshuurcelen gestemd werd, publiceerde hij andermaal, samen met zijn grote vriend en medewerker de heer Pierre Reyntens, die ondertussen tot de magistratuur was toegetreden, zijn voortreffelijk «*Précis de Propriété commerciale*» dat een definitief commentaar kan geacht worden van deze moeilijke en ingewikkelde wetgeving.

In verband met de activiteit van het *Journal des Tribunaux* en onder de auspiciën van dit blad had reeds in 1949 Mr. Charles Van Reepinghen het kostbaar initiatief opgevat van de uitgave van het «*Recueil annuel de jurisprudence belge*», dat hij leidde samen met Mrs. Robert Pirson en Cyr. Cambier. In dit recueil waarvan sedertdien elk jaar een lijvig deel verscheen, werd de korte inhoud vermeld van alle gerechtelijke beslissingen die in België, in beide talen, in de juridische tijdschriften werden gepubliceerd, alsmede de titels van alle juridische studiën die in de periodieke juridische pers te vinden waren. Deze uitgave is voor de Belgische rechtswereld van onschatbare waarde geworden.

Het kon niet anders of de grote verdiensten van Mr. Van Reepinghen moesten er toe leiden dat hij door zijn confraters verkozen werd tot stafhouder van de Brusselse Balie. Dit gebeurde in 1954 en gedurende twee jaren heeft hij, met een uitzonderlijke luister, de functies van dit hoge ambt waargenomen.

In 1956 werd hij geroepen door de Katholieke Universiteit te Leuven om er de cursus van «*Bevoegdheid, rechterlijke organisatie en burgerlijke rechtspleging*» te doceren, taak waarvoor hij bijzonder voorbereid was. Ondertussen werd ook nog op hem beroep gedaan als assessor in de Raad van State.

Reeds sedert vele jaren waren er bij herhaling pogingen aangewend om tot een algemene herziening te komen van ons burgerlijk procesrecht dat niet meer beantwoordde aan de eisen van de tijd en dat al te ingewikkeld en al te kostelijk was. Al deze pogingen bleven echter zonder effectief resultaat. Toen in 1958 de regering, met voor ogen de voorbeelden van Zwitserland met Huber en van Nederland met Meyers, het belangrijk initiatief nam een Koninklijke kommissaris aan te stellen om een positief voorstel uit te werken voor de herziening van heel ons burgerlijk procesrecht, was het Stafhouder Van Reepinghen die in deze hoge functie werd aangesteld. Deze keuze werd algemeen toegejuicht, omdat iedereen er zich rekenschap van gaf dat Van Reepinghen deze taak zou aanvaarden met zijn gewone ijver en zijn onbegrensde werkkraft. De aanduiding van deze Koninklijke kommissaris deed de gewettigde hoop ontstaan dat

er uiteindelijk dan toch van een werkelijke herziening van ons burgerlijk procesrecht iets zou in huis komen.

Ter aanvulling van de hem gegeven opdracht heeft, vanaf zijn aanstelling in 1958, stafhouder Van Reepinghen onafgebroken gezwoegd om een volledig nieuw « gerechtelijk wetboek » voor te bereiden, dit in samenwerking met advocaat-generaal Ernest Krings, die hem onverpoosd ter zijde heeft gestaan.

De inspanningen die Van Reepinghen geleverd heeft om dit wetboek uit te werken zijn ontzaglijk. Alle mogelijke bronnen werden onderzocht, alle feitelijke toestanden werden grondig uitgediept, een uitgebreid rechtsvergelijkend onderzoek werd ingesteld en uiteindelijk werd het groots ontwerp in 1963 overhandigd aan de heer Minister van Justitie. Het was voorafgegaan door een verslag van de Koninklijke commissaris, dat op zichzelf een blijvend monument is van juridische wetenschap.

Het ontwerp van het gerechtelijk wetboek werd in de laatste tijd al te zeer besproken opdat wij er hier zouden dienen op terug te komen. Zoals te verwachten was, is er naast een uitbundige lof ook heel wat kritiek uitgebracht. Sommigen hadden een meer doorrijvende revolutionaire hervorming verkozen, anderen vonden dat de Koninklijke commissaris te ver afweek van de traditionele normen. Het gerechtelijk wetboek is vanzelfsprekend een transactie tussen de gekristalliseerde ervaringen van het verleden en de eisen van de nieuwe tijd en het is juist de grote verdienste van stafhouder Van Reepinghen geweest de middenweg te hebben bewandeld en, zonder al te gewaagde en roekeloze wijzigingen aan te brengen, toch een diepgaande hervorming te hebben voorgesteld die een onschatbare verbetering en vereenvoudiging van onze rechtsbedeling voor gevolg zal hebben.

Het ontwerp van het gerechtelijk wetboek op zichzelf is een levenswerk, waaraan de naam van Van Reepinghen definitief zal verbonden blijven. Wanneer dit ontwerp nu voorgelegd werd aan het Parlement, heeft de Koninklijke commissaris, met een inspanning van elke dag, zijn project verdedigd voor de parlementaire commissie van de Senaat, die het ontwerp reeds stemde en, in de laatste weken, ook voor de commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Met rustige zekerheid wist stafhouder Van Reepinghen te antwoorden op alle bezwaren die van verschillende zijden werden voorgebracht en al diegenen die deze commissiezittingen hebben bijgewoond hebben hun volstrekte bewondering uitgedrukt voor de wetenschappelijke bevoegdheid, het klaar doorzicht, de gezonde zin en de overtuigingskracht van de Koninklijke commissaris.

Deze fantastische activiteit belette stafhouder Van Reepinghen niet zich ook op intense wijze te interesseren voor het Europees recht, waarbij vooral de rechtspleging voor het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen zijn belangstelling had weten te wekken. In 1961 publiceerde hij samen met Mr. Paul Orianne zijn handleiding over « La Procédure devant la Cour de Justice des Communautés Européennes » en dit alles ging gepaard met de onafgebroken bezorgdheid voor de wekelijkse uitgave van het Journal des Tribunaux waarin regelmatig artikelen en boekbesprekingen van zijn hand verschenen.

Het was voorzeker de bedoeling van heel de Belgische rechtswereld, wanneer binnen kort het gerechtelijk wetboek uiteindelijk zou gestemd zijn, aan de Koninklijke commissaris, die de ziel geweest is van dit grootse werk, een uitzonderlijke hulde te brengen.

Helaas, het heeft niet mogen zijn. De inspanningen die stafhouder Van Reepinghen zo onafgebroken heeft

doorgezet, met volkomen miskenning van de beperktheid der menselijke krachten, heeft uiteindelijk het reeds vermoeide hart doen breken en alle juristen in het land treuren over het onverwacht verscheiden van deze grote dienaar van het Recht.

Op 8 dezer, dag van het overlijden, had stafhouder Van Reepinghen dienen aanwezig te zijn in de commissie van Justitie der Kamer om er andermaal zijn ontwerp tegen de voorgebrachte bedenkingen te verdedigen. Zijn afwezigheid liet een gapende leegte.

De Voorzitter der Commissie, Mr. De Gryse en de Minister van Justitie, de heer Wigny, brachten hulde aan de nagedachtenis van de Koninklijke commissaris en de zitting werd geheven ten teken van rouw.

Wanneer de betreurde overledene de verwezenlijking van zijn werk niet meer zal mogen zien, zijn wij het aan zijn nagedachtenis verschuldigd zijn groots ontwerp te doen leven. Dit zal de beste hulde zijn die wij zullen kunnen brengen aan deze harde werker en grote jurist.

René Victor.

BALIELEVEN

Jaarvergadering van de Vereniging « De Jonge Balie » te Amsterdam

Op vrijdag 28 januari hield de Vereniging De Jonge Balie te Amsterdam haar jaarvergadering en had zij het goed idee de jonge balies en de conferenties uit Vlaanderen uit te nodigen. Brussel-Vlaams, Brugge, Gent en Antwerpen vormden aldus de buitenlandse delegatie die om 16 u.30 de ereplaatsen bekwamen in een zeer moderne en even smaakvolle zaal in het Paleis van Justitie. De voorschriften variëren in Nederland van balie tot balie en in Amsterdam is het zo, dat behoudens de leden van Raad van Toezicht (onze Tuchtraad) de confraters of juist gezegd « de Confrères » lid zijn van de Jonge Balie tijdens de vijf eerste jaren, stage (eveneens van drie jaar) inbegrepen. Ondanks zijn jeugdige leeftijd dus, en met de charme hieraan verbonden leidde Voorzitter Glasz de vergadering waaraan noch de echtgenoten noch mensen buiten de balie, schijnen deel te hebben, in met bedenkingen over financiële aspecten van de stage. De « Landelijke Balie » heeft aan de patroons en de « kantoren » als richtlijnen gegeven de jonge stagiaire een maandelijks salaris toe te bedelen van fl. 600 per maand en dit wordt momenteel algemeen gevolgd, al is het zo dat de grotere kabinetten, die vanzelfsprekend meer in trek zijn, minder betalen dan de andere. Welnu voor een gehuwd stagiaire en voor deze die geen persoonlijk extra-professionele inkomsten heeft is fl. 7.200 bruto per jaar onvoldoende en dient dit tot minstens fl. 900 opgevoerd, wanneer men bedenkt wat een doctor juris in dezelfde omstandigheden in industrie, in de zakenwereld en in de administratie wordt betaald (fl. 10.000 à fl. 12.500 en meer per jaar plus bepaalde elomumenten, voordelen van pensioen, enz...). Al neemt men aan dat de balie niet kan concurreren met de privé-sektor, zijn uitlatingen als deze onlangs gehoord dat een « stagiaire zijn geld niet waard is, en integendeel geld kost » niet gepast.

Mr. F.H.A. Arisz, de talentvolle redenaar, had het over « Extra-territoriale Réchtsmacht ter zee, beschouwingen naar aanleiding van de REM affaire », waarvoor hij des te meer geschikt was dat hij als een der advocaten voor de REM optrad en toevalligerwijze een gewezen lid van zijn associatie en eveneens gewezen minister, onze confrater Scholten aan de basis lag van de wet die het mogelijk heeft gemaakt aan het Rijk

drastisch op te treden in de REMzaak. Tot waar gaat de bevoegdheid van de Staat buiten de territoriale wateren op schepen, op booreilanden, op de zeebodem? Kan dit ook gelden voor vreemdelingen? Welk is het onderscheid tussen extra-territoriale jurisdictie en soevereiniteit? Kan een Staat optreden t.o.v. ethergolven die over de grenzen komen en die bepaalde nationale wetten overtreden? In het bestek van een bondig verslag als dit, kan moeilijk uitgeweid worden, maar hopelijk krijgen de lezers van het Rechtskundig Weekblad de tekst van de redenaar nog onder de ogen. «Ik zie, besloot de redenaar, weinig juridische fundering aan de extra-territoriale soevereiniteit van een Staat, tenzij voor het geval waar de openbare orde en de goede zeden in gevaar zijn gebracht, en het pastte dat de Deken, de ons welbekende en gewaardeerde Mr. Jolles, enkele tegenargumenten ontwikkelde.

Even gepast was de lof die men de degelijke inhoud, de ontdane vorm en het hartelijke, zo eenvoudige debiet van de spreker, die daarenboven meermaals naar Belgische toestanden verwees, bracht.

Volgde dan de borrel en het voortreffelijk diner in de «Herensociëteit De Grote Klub Doctrina et Amicitia» waaraan ook de voorzitter van het Hof van Beroep, de Voorzitter van de rechtbank, de hoogste magistraten van het Parket en de hoofdgriffier deelnamen.

De tafelspreken waren voortreffelijk en met fierheid mogen wij zeggen dat deze van onze confrater De Becker buitengewoon sympathiek onthaald werd. Zo waren ook de woorden van de Voorzitter van het Hof, de Heer Van Schaeck-Mathon, buitengewoon vriendelijk voor ons.

Het kabaret dat het diner sloot bestond uit vlotte humoristische liedjes, die in kleinkunststijl gedebiteerd en zeer geapprecieerd werden. Zoals overal ter wereld kwamen de «dessous des cartes» van het paleis, de advocaten van aanzien, de pikante details van de «associaties», de pittoreske leden van de balie, en ook heel even, deze van de magistratuur aan bod.

De leden van het Bestuur hebben de vriendelijkheid wel zover willen drijven tegenover de Belgische Delegaties hen ook in het nachtleven van Amsterdam hun weg te helpen zoeken.

L. S.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jrg. 1965 - nr. 3-4 :

Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — Taksen met inkomstenbelastingen gelijkgesteld. — Indirekte staatsbelastingen. — Gemeentebelastingen. — Internationale overeenkomsten. — Buitenlandse belastingen.

Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen, jrg. 1965 - nr. 4 :

Calewaert W. en Pluymers I., De misdadigheid van de zeeman aan boord van de Belgische koopvaardijsschepen. — Ansloos R., Het vraagstuk van de constantheid van het relatief aandeel van de factor arbeid in het nationaal inkomen.

Nederlands Juristenblad jrg. 1966 - nr. 6 :

Van Ginsbergen G., Enkele opmerkingen over de terminologie van de Nederlandse tekst van het E.E.G.-Verdrag. — Fischer-Keuls E., Het Ontwerp Invoeringswet Boek I nieuw B.W. II (slot). — Tigler de Lange P.J., Engeland aanvaardt de facultatieve clausules van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens. — Cramer A.J., Een vast recht te betalen via een spe-

ciaal zegel voor inlichtingen uit bevolkingsregisters, enz.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1966 - nr. 4891 :

Polak J.M., De invoering van boek 1 nieuw B.W. (II, slot). — Kollewijn R.D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak : Internationaal Privaatrecht (VI).

Arbitrale rechtspraak, jrg. 1966 - nr. 539 :

Scheidsgerecht Duitsch - Nederlandsch Contract te Rotterdam. — Scheidsgerecht Ned. Bond Oliën, Vetten en Oliezaden te Rotterdam. — Arbitrage Commissie Algemene Vereniging Zakkenhandel. — Nederlands Arbitrage Instituut. — Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven in Nederland. — Bindend-Advies Raad van Arbitrage voor Metaalnijverheid en -Handel.

De Gerechtsdeurwaarder, jrg. 1966 - nr. 1 :

Verhagen G.G.M., 1966. — Teekens M., De wet van 2 dec. 1965, houdende wijziging van de bepalingen inzake het geding voor de kantonrechter in burgerlijke zaken. — van Zuilen F.C.A., Is de deurwaarder bevoegd conservatoir beslag te leggen op onroerende goederen, gelegen buiten het arrondissement, alwaar hij bevoegd is tot het verrichten van ambtshandelingen?

Journal des Tribunaux, jrg. 1966 nr. 4519 :

Hoeffler J., De Contentieux de la législation sur l'aménagement du territoire. — L'Indemnisation des privations de jouissance.

Revue de Droit pénal et de criminologie, jrg. 1966 - nr. 5 :

Constant J., La protection sociale et judiciaire de la jeunesse. — Piret J.M., Action sociale préventive et assistance éducative. — Klare H., La fin de la peine capital au Royaume-Uni.

Revue pratique du Notariat Belge, jrg. 1965 nr. 2514 :

Demblon J., Propos sur le projet de loi modifiant l'organisation du notariat.

Revue de droit intellectuel. — L'ingénieur-Conseil, jrg. 1965 - nr. 11 :

Décret du 29 octobre 1965 relatif aux conseils en brevets d'invention.

Cahiers de droit Européen, jrg. 1966 nr. 1 :

Ophüls C.F., Les Règlements et les Directives dans les Traités de Rome. — Pepy A., Le rôle des juridictions nationales dans l'application de l'article 177 et la jurisprudence de la Cour de Justice. — Van der Mensbrugge Y., La mise en oeuvre des dispositions du Traité de la CEE relatives à la libre circulation des marchandises. — Desmedt H., Les deux directives du Conseil de la CEE concernant la police des étrangers.

Recueil Dalloz Sirey, (Parijs) jrg. 1966 : nr. 5 :

Lobin Y., Quelques réflexions sur le décret du 13 octobre 1965 relatif à la mise en état des causes.

La revue administrative, jrg. 1965 - nr. novembre - décembre :

Gabory J., Les Associations à la Communauté économique européenne. — Thuiller G., Paul Valéry et la politique. — La libération 1944-45.

Politische Vierteljahresschrift, jrg. 1965 - nr. 4 :

Hennis W., Aufgaben einer modernen Regierungslehre. — Marx F.M., Regierungs-programma und Haushaltsplanung in vergleichender Sicht.

Public Law, jrg. 1965 - nr. 4 :

Markose A.T., The Government and Politics of India. — Garner J.F., The Council on Tribunals.